

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Maris Peeba

ÕUESÕPPE KASUTAMINE JA SELLE KITSASKOHAD VINNI VALLA
LASTEAEDADE NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Eelkoolipedagoogika nooremlektor Lehte Tuuling MA

Narva 2023

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töös koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Maris Peeba

Allkirjastatud digitaalselt

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maris Peeba, (sünnikuupäev: 17.02.1990), annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel“, mille juhendaja on Lehte Tuuling, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Maris Peeba

13.05.2023

SUMMARY

The subject of the bachelor's thesis is "The use of outdoor education and its bottlenecks on the example of kindergartens in the municipality of Vinni". The thesis is 47 pages long. There are 57 sources used, of which 19 are in foreign languages.

The purpose of the research is to find out the opinion of kindergarten teachers about the necessity and possibilities of using outdoor education and the accompanying obstacles, using the example of kindergartens in Vinni municipality. To achieve this, the following research questions were posed:

- How do kindergarten teachers rate the importance of outdoor learning in supporting a child's development?
- What do the kindergarten teachers know about the possibilities of using outdoor learning in kindergartens educational and development activities?
- According to the teachers, what are the limitations in using outdoor learning?
- What environments and learning methods are used during outdoor learning?

The use of outdoor learning is an increasingly common way of learning, and more and more kindergartens are beginning to understand the importance of outdoor learning. Unfortunately, teachers do not want to adopt outdoor learning methods, even though outdoor learning is an important contribution to the child's development. The research sample consists of 18 kindergarten teachers of Vinni municipality who work with children aged 1.6-7 years. The study was conducted using a qualitative research method, during which an interview was conducted with kindergarten teachers. The results of the survey revealed that the majority of kindergarten teachers consider outdoor learning in kindergarten necessary due to the fact that outdoor learning helps the kids notice the nature around them, develops creativity and allows them to learn about nature with all their senses. Teachers conduct targeted outdoor learning on average once a month and use different methods to conduct outdoor learning. The methods used are hikes, field trips, observations, art, language and speech, mathematics, and applications of robotics. According to the teachers, all the possibilities for conducting outdoor education exist, but the teachers themselves play a very important role and must have initiative and desire. The main obstacles, why outdoor learning is rarely carried out, are the lack of experience and training of the teachers, as well as the readiness of the team to work together.

SISUKORD

SUMMARY	4
SISSEJUHATUS	6
1 ÕUESÕPPE KASUTAMISE VAJALIKKUS LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTES.....	8
1.1 Lapse areng.....	8
1.2 Õuesõppe roll lapse arengu toetajana	11
1.3 Õuesõppe kasutamise võimalused lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes.....	14
1.4 Õuesõppe riskid, ohutus ja vähese kasutamise põhjused lasteaiaas	18
2 UURIMISTÖÖ METOODIKA	22
2.1 Uurimistöö eesmärk ja küsimused.....	22
2.2 Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus	22
2.3 Uurimistöö protsessi kirjeldus	24
2.4 Valimi kirjeldus	24
3 UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS	26
3.1 Õuesõppe mõiste, sisu ja saadud koolitused.....	26
3.2 Õpetajate suhtumine õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisest.....	28
3.3 Õuesõppe olulisus ja õues veedetud aeg.....	29
3.4 Õuesõppe meetodid ja läbimise sagedus	30
3.5 Kasutatavad dokumendid	31
3.6 Õuesõppe võimalused ning takistused.....	32
ARUTELU.....	34
KOKKUVÕTE	38
KASUTATUD KIRJANDUS.....	40
LISAD	44
Lisa 1. Valimi üldandmed	44
Lisa 2. Intervjuu küsimused lasteaiaõpetajale	46

SISSEJUHATUS

Alushariduse korraldusele ja kvaliteedile pannakse suurt rõhku nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Koolieelne iga on suure tähtsusega kuna see annab aluse lapse kõikidele arenguvaldkondadele. Kvaliteetne alusharidus tagab lapsele igakülgse arengu. (Nugin & Õun, 2017) Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) kohaselt on õppe- ja kasvatustegevuse üks põhimõtteist on luua lapsele sotsialiseerumist ja arengut toetav keskkond. Riikliku õppekava järgi on oluline, et laps tunneks oma tegutsemisest rõõmu ja on aktiivne õppe- ja kasvatustegevuses. Oluline on lapse kaasamine tegevustesse ning suunata last otsuseid vastu võtma ja neid analüüsima. (Fil, 2019) Puuduvad ametlikud juhised õuesõppe sageduse või sisu kohta, mida lapsed peaksid sellise õppe ajal kogema. Õppekavas on kirjas, et õpetajad peaksid suunama laste arengut ja looma neile toetava keskkonna. Seetõttu saab iga õpetaja ise otsustada, kui sageli õpilasi õuesõppesse kaasata. (Tuuling, Õun, & Ugaste, 2018) Last ümbritsev keskkond on paik, kus kujunevad lapse väärtushinnangud, suhted teiste inimestega ning loodusega, nende läbi saab laps võimaluse areneda mitmekülgset. (Kvalifikatsioonikeskus, 2009) Selleks, et ümbritsevat keskkonda mõista, tuleb loodust tundma õppida seda ise uurides ja kogedes. Järelikult on õuesõppe õpiväljundite saavutamisel toeks. (Tuuling, 2013)

Varasemalt on õuesõppe teemat käsitletud erinevates bakalaureusetöodes. Olga Fil (2019) on uurinud õuesõppega kaasnevaid ohtusid lasteaiaõpetajate hinnangul. Raina Karu (2022) on uurinud ühe Lõuna- Eesti lasteaia õpetajate arvamusi õuesõpest ja lapse arengut toetavate õpikeskuste kohta. Veronika Rõkalova (2022) uuris õuesõppe läbiviimise ja õuekeskkonna kasutamise süsteemsust ühe lasteaia näitel. Eestis ja mujal maailmas läbi viidud uuringutes on selgunud, et õpetajad peavad õues õppimist tähtsaks, kuid õppetöö läbiviimisel kasutatakse seda pigem harva. Õuesõppe vähese kasutamise põhjusena on välja toodud õpetajate kogematus ning ümbritsev keskkond. Ka lasteaia asukoht tunnistati oluliseks, kuna see motiveerib õpetajaid rohkem aega õues veetma ja lastele õuesõpet korraldama. (Rõkalova, 2020) TALIS uuring näitas, et Eesti õpetajad hindavad konstruktiivset pedagoogilist lähenemist, kuid vaatamata sellele on nende igapäevane uuenduslike ja loovate meetodite kasutamine minimaalne. Varasemalt Tuulingu, Õuna ja Ugaste läbiviidud uuringust rääkisid pedagoogid, et näevad õuesõpet eelkõige võimalusena läbi viia planeeritud ja eesmärgipäraseid igapäevaseid õppetegevusi õues. Õuesõpet nähakse kui võimalust toetada laste sotsiaalset arengut ja

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

võimalust arendada jätkusuutlikku eluviisi. Õpetajad tõstsid esile võimaluse õppida tundma ümbritsevat looduskeskkonda ja erinevaid loodusobjekte. (Tuuling, Õun & Ugaste, 2018)

Bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on, et kuigi õuesõppe rakendamine mitmekesistab õppe- ja kasvatustegevust ning toetab lapse arengut mitmekülgsest, näitavad uuringute tulemused, et vaatamata positiivsele hoiakule õuesõppe suhtes kasutavad õpetajad seda oma igapäeva töös vähe.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada lasteaiaõpetajate arvamus õuesõppe kasutamise vajalikkusest ja võimalustest ning sellega kaasnevatest takistustest Vinni valla lasteaedade näitel.

Uurimisküsimused, millele bakalaureusetöös vastuseid otsitakse:

- Milliseks hindavad lasteaiaõpetajad õuesõppe olulisust lapse arengu toetamisel?
- Millised on lasteaiaõpetajate teadmised õuesõppe kasutamise võimalustest lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes?
- Millised on õpetajate hinnangul piirangud õuesõppe kasutamisel?
- Millised keskkondi ja õppemeetodeid rakendatakse õuesõppe kasutamisel?

Valimiks on Vinni valla lasteaedade pedagoogid. Uurimismeetodiks on kvalitatiivne uurimisviis, kuna see annab võimaluse intervjueritavatel paremini end väljendada.

Töös on kasutatud Jean Piaget' kognitiivse arengu teooriat, mis põhineb veendumusel, et laps omandab mõtlemisoskused neljas etapis: sensomotoorne, operatsioonieelne, konkreetne operatiivne ja formaalne operatiivne. Need etapid vastavad ligikaudu konkreetsele vanusele sünnist kuni täiskasvanueani. Lapsed läbivad need etapid erineva tempoga, kuid Piaget' sõnul läbitakse need alati järjekorras. (Bailey, 2022)

1 ÕUESÕPPE KASUTAMISE VAJALIKKUS LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTES

1.1 Lapse areng

Teoreetiliseks aluseks on bakalaureusetöö autor kasutanud Jean Piageti kognitiivse arengu teooriat, mis selgitab laste arengut ning last ümbritseva keskkonna mõju.

Alates sünnist kasvab ja areneb laps olles sotsiaalses kommunikatsioonis koos teiste inimestega. See, mida ta teeb, ei loo temas mitte ainult sisemist valmisolekut, vaid tema enesetaju määrab ka see, kuidas teised inimesed teda peegeldavad. (Kraav, 2006)

Lapse esimesed eluaastad on tema tervise ja arengu seisukohalt väga olulised. Tervislik areng tähendab, et igasuguse võimekusega lapsed, ka tervishoiu erivajadustega lapsed, saavad kasvada seal, kus on rahuldatud nende sotsiaalsed, emotsionaalsed ja hariduslikud vajadused. Turvaline ja armastav kodu ning perega aja veetmine – mängimine, laulmine, lugemine ja rääkimine – on väga olulised. Õige toitumine, treening ja uni võivad samuti palju muuta. (Prevention, 2021) Igal eluetapp on lapse arengu seisukohalt oluline. Eriti olulised on just koolieelsed aastad. Väärtushinnangutele ja isikuomadustele pannakse alus lasteaia ja kodu koostöös. Oluline on meeles pidada selliseid väärtusi nagu headus, sõprus, ausus ning austus teiste inimeste vastu. Inimeseks kujunemisel on väga suur roll lapsepõlvel ja mänguajal. Lapsepõlves kogetud aja läbi saab lapsi kasvatada edukateks ning enesega toimetulevateks inimesteks. Lapse vaimse arengu esimesed kuus eluaastat on kõige tormilisem periood. Selles vanuses on laps väga aktiivne ja tegutsemistahtes. Ümbritseva maailmaga parimaks tutvumiseks on lapse jaoks just mäng. Esimesed kümme eluaastat on lapse põhitegevuses mäng ja uurimine, paraku täiskasvanud kipuvad seda unustama. Läbi mängu matkib laps ümbritsevat elu. Laps mängib läbi kõik uued teadmised enda jaoks. Lapsele tuleb luua igakülgselt arenguks tingimused, et saada ümbritsevast keskkonnast uusi kogemusi. Koolieelses eas edukaks toimetulekuks on oluline avada kõik lapse meeled: enese ja oma emotsioonide tundmaõppimine, väärtushinnangute ja maailmapildi loomine, kompimine ja maitsmine, haistmine ja nägemine ning kuulmine. (Tuuling, 2015)

Lapse arengut saab vaadelda perioodide kaupa, iga periood seab omad arenguülesanded, mille täitmine tundlikul ja kriitilisel perioodil viiakse läbi parima tulemuse ja vähima pingutusega. Mida noorem on laps, seda selgem on seos arenguülesannete ja vanuse vahel, kusjuures lapse tulevast elu mõjutavate ülesannetega tuleb tegeleda lühema aja jooksul. (Kraav, 2006)

Šveitsi psühholoogi Jean Piaget' kognitiivse arengu teooria viitab sellele, et laste intelligentsus muutub nende kasvades. Piaget' usk, et lapsed töötlevad teavet erinevalt kui täiskasvanud ja et intelligentsus ei ole omane vaid omandatud, see kohandub ja laieneb, kui lapsed ümbritsevat maailma uurivad. (Spann, 2022) Jean Piaget (1896-1980) kujutas arenevat last näitlejana sotsiaalses maailmas, millel on varjatud tähendused. Piaget oli üks esimesi, kes tuvastas ja kaardistas viisid, mille poolest laste intelligents erineb täiskasvanute omast. (Shapiro, 2018) Piaget huvitasid väga teadmised ja see, kuidas lapsed oma maailma tundma õpivad. Ta arendas oma kognitiivset teooriat tegelikult lapsi (kellest mõned olid tema enda lapsed) jälgides. Kasutades lähtepunktina standardset küsimust või küsimuste komplekti, järgis ta lapse mõttekäiku ja lubas küsitlemisel olla paindlik. Piaget usk, et laste spontaansed kommentaarid annavad väärtuslikke vihjeid nende mõtlemise mõistmiseks. Teda ei huvitanud õige või vale vastus, vaid pigem see, milliseid loogika- ja arutlusvorme laps kasutas. (Ginn, 2013) Tema teooria arenes kogu tema elu jooksul, tuginedes korduvatele naturalistlikele tähelepanekutele laste, sealhulgas tema enda kolme lapse kohta. Piaget tegi ettepaneku, et laste intellektuaalsed oskused aja jooksul muutuvad ja erinevas vanuses lapsed tõlgendavad maailma erinevalt. Ta usk, et väikesed lapsed loovad teadmisi füüsilistest tegevustest mõeldes ja, et lapsed korraldavad inimeste ja objektidega suhtlemisel pidevalt ümber oma ideid maailma kohta. (Shapiro, 2018) Laste kognitiivne areng ei ole seotud ainult teadmiste omandamisega vaid lapsed peavad looma või arendama oma ümbritseva maailma vaimset mudelit. (Main, 2020) Jean Piaget' kognitiivse arengu teooria viitab sellele, et lapsed liiguvad läbi nelja erineva arenguetapi:

1. sensomotoorse intellekti periood (sünnist kuni 2. eluaastani),
2. operatsioonieelse mõtlemise periood (2.–7. eluaasta),
3. konkreetse mõtlemise periood (7.–11. eluaasta),
4. abstraktse ehk formaalloomilise mõtlemise periood (alates 12. eluaastast). (Cherry, 2022)

Kuna lapsed läbivad järjestikuseid kognitiivse arengu etappe, omandavad nende teadmised maailmast erineva kuju, kusjuures iga etapp tugineb eelmises etapis omandatud mudelitele ja kontseptsioonidele (Kagan, 2022). Piageti kognitiivse arengu neli etappi ei kirjelda mitte seda,

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

mida õpitakse, vaid sügavam taset sellest, kuidas laps maailmaga suhtleb. Piaget jälgis lapsi, mängides nendega mängu, esitades lastele küsimusi ja koostades teste, et teada saada, kuidas nad mõtlevad. Piaget uskus, et kui lapse aju areneb ja nende kogemused suurenevad, liiguvad nad läbi nende nelja laia arenguetapi. Kuigi igas etapis veedetud aeg võib lapseti erineda, arvas Piaget, et iga laps läbib iga etapi samas järjekorras. (Spann, 2022) Piaget uskus, et lapsed osalevad õppeprotsessis aktiivselt, käitudes eksperimentide, vaatluste ja maailma tundmaõppimise ajal nagu väikesed teadlased. Kui lapsed suhtlevad ümbritseva maailmaga, lisavad nad pidevalt uusi teadmisi, tuginevad olemasolevatele teadmistele ja kohandavad varem omandatud ideid uue teabe mahutamiseks. (Cherry, 2022)

Lapsed õpivad maailmad tundma läbi oma isiklike kogemuste olles seejuures väga uudishimulikud. Andes võimaluse lastel kasvada loomulikus keskkonnas areneb lapse maailmatunnetus loomulikul viisil. Johannes Käis on välja toonud, et laps peab saama õppida loomulikus keskkonnas, seal, kus laps kasvab. Loomulikus keskkonnas õppimise läbi on teadmised sügavamad ja mitmekülgsemad. (Karu, 2022)

Õpetaja on see, kes on lapse arengu suur toetaja ja kes valib õige koha, kus andes lastele võimaluse kogeda ja osaleda õuesõppes läbi vaatlemise, mängu ja praktilise tegevuse kaudu. Tegevuste planeerimisel on olulisel kohal keskkond, kus lapse turvalisus, vajadused ning lapse heaolu saavad rahulatud (Tuuling, 2013). Oluline on õuesõpe seos vaimse heaoluga. Paraku kogevad lapsed tänapäeval stressi juba väga noores eas. Üheks põhjuseks võib olla see, et vanemad ei leia lapse jaoks piisavalt aega või ei suuda nad oma probleemidega hakkama saada, seetõttu jäetakse laps vajalikust tähelepanust ilma. Paraku on ka lasteaedades rühmad suureks paisutatud ja õpetajad ei pruugi suhelda lastega piisavalt. Nii võib laps tunda, et on jäetud oma muredega üksi. Looduses ajaveetmine mõjub igale inimesele rahustavalt ja aitab tekkinud pingeid maandada. (Abel, 2010) Suureks mõjuks on lapse arengule ümbritsev keskkond, mis toetab sotsiaalset, füüsilist, vaimset ning emotsionaalset arengut. Ka õuesõppe kaudu avaldavad need mõju ning erinevate ainevaldkondade lõimumise kaudu saab arendada lapse sotsiaalseid, kognitiivseid, õpi- ja mänguuskusi ning ka enesehinnangut. (Rõkalova, 2020)

Õuesõppe on laste arengu seisukohalt äärmiselt oluline. See võimaldab lastel mitte ainult laiendada oma teadmiste ja oskuste baasi, vaid ka arendada olulisi sotsiaalseid ja füüsilisi oskusi ning tugevdada seoseid loodusega.

1.2 Õuesõppe roll lapse arengu toetajana

Lapsed on loomu poolest suured uurijad ja tegutsejad, õppides tundma maailma omal moel. Paraku viiakse enamuse õppetööst lasteaedades läbi siseruumides ja õuesõpe on pigem jäetud tahaplaanile, kuid lapse arengu seisukohalt on oluline viia ka läbi õuesõpet. Õuekeskkond annab tihtipeale paremad liikumisvõimalused, kui siseruumides, aga oluline on ka looduslik keskkond, mis õuealal on, sest ka see võib mõjutada laste liikumist. (Abel, 2010) Õuesõppe kasutamine on tänapäeval aina rohkem levinum õppeviis, mis muutub koolieelses lasteasutuses üha tavalisemaks. Aina enam lasteaedu on hakanud mõistma õuesõppe olulisust. „Õppimine kogu kehaga“ tähendab õuekeskkonna ühendamist ühtseks tervikuks läbi liikumise ja teadmiste omandamise. Läbiviidud teadusuuringutest on välja tulnud, et õuetevõimendus ja liikumine on tervisele kasulik, arendab liikumismeelt ning õpetab lapsi ümbritsevat märkama. Probleemiks on see, et tihtipeale ei taha õpetajad võtta õuesõppe meetodid omaks. (Buinitskaja, 2014) Kaasaegsete alushariduse uurijate arvates on oluline luua võimalused nii sise- kui ka õuetingimustes, et tagada lastele mitmekülgsed ja loovad tegevused ning sotsialiseerumistingimused. Erinevate keskkondade kasutamine aitab mitmekesistada õppetegevust lasteaias ning luua seoseid tegevuste ja praktiliste kogemuste vahel. Seetõttu on vaja õuesõppekeskkonda, et selle sisu ja sellega seotud planeeritud tegevusi veelgi enam rõhutada ka eelkooli õppekavades. Õuesõpe tähendab praktilist tegevust väliskeskkonnas, mis hõlmab tervikteadmisi, temaatilist lõimimist ja õppija vahetut kogemust õpitava objektiga. (Tuuling, Õun, & Ugaste, 2018) Läbi tunnetusprotsesside (arutlemine, mälu, tähelepanu, tajut) võtab laps vastu infot, mis tuleb ümbritsevast keskkonnast, laps mõtestab saadud infot ning seejärel salvestab info mällu, et seda hiljem kasutada (Kikas, 2008).

Õuesõppe annab võimaluse lastele kui ka õpetajatele tegeleda õppetegevusega süvitsi ja põhjalikumalt. See eeldab muidugi laste ja õpetaja vahel head omavahelist koostööd. Hea koostöö tulemusel valmib aktiivne õuesõppetund. Uuringud näidanud, et lisaks hea õppematerjali omandamisele õues parandab õuesõpe ka laste ja õpetajate tervist, vähendab stressi ning maandab päeva jooksul tekkinud pingeid. Samuti aitab õuesõpe kaasa une kvaliteedile ning mälu töötamisele. (Buinitskaja, 2014)

Varasemalt uuritud õuesõppe rakendamist Valga ja Tõrva lasteaedades tuli välja, et peale liikumistegevuse viivad sealsed õpetajad õues keskkonnas läbi ka käelisi, keelelisi ja kõnet arendavaid tegevusi. Laste keeleline ja intellektuaalne areng on omavahel seotud sellega, kuidas nad mõistavad ja tunnetavad maailma. (Raudsik, 2009) Ka Eike Abel (2010) on oma uuringus välja toonud, et õuesõppe tõhusus sõltub õuesõppe koolituse läbimisest. Õpetajad, kes ei ole saanud õuesõppe koolitusi, on raskusi õuesõppe sisu mõistmisega. Lasteaia asukoht tunnistati oluliseks, kuna see motiveerib õpetajaid rohkem aega õues veetma ja lastele õuesõpet korraldama. (Rõkalova, 2020)

Väikelaste kasvatusalased uuringud on näidanud, et laste arengut mõjutavad kogu keskkond ja õues toimuvad tegevused, mis omakorda stimuleerivad kujutlusvõimet ja loovust ning arendavad sotsiaalseid ja füüsilisi oskusi. Tõenäolisemalt haigestuvad need lapsed tihedamini, kes viibivad vähem õues. Kokkupuude loodusega aitab ära hoida erinevaid haigusi ja toetab laste arengut. Samas on erinevatest uuringutes välja tulnud, et lapsed on tavapärasemast aktiivsemad ning neil puudub keskendumisvõime õppetegevustes. (Canning, 2010) Eesti toitumis- ja liikumissoovitustest on välja toodud, et laps peaks olemas iga päev vähemalt 60 minutit kehaliselt aktiivne, et toetada lapse füüsilist arengut. Positiivne ellusuhtumine liikumisse on aluseks lapse liikumisharjumuste kujunemisele. (Haav, Lõhmus & Oja, 2019) Lapse arengu toetamiseks on oluline viibida piisavalt värskes õhus, see ennetab ka laste vaimse ja füüsilise tervisega seotud riske. Erinevad uuringud on näidanud, et umbes kolmandik Eesti lastest on rasvunud või ülekaalulised. Paraku on ülekaalulisus laste seas pea kolmekordistunud sajandi algusega võrreldes. Lapse toitumis- ja liikumisharjumuste kujunemisel on tähtis roll kodul ja lasteaial. Lapsed vajavad piisavalt aega õues jooksmiseks ja liikumiseks ning oluline on lastele seda võimaldada. (Haav, 2019)

Peale õues viibimist on lapsed toas rahulikumad ning suudavad paremini keskenduda ja tähele panna. Lapsed, kes on harjunud õues viibima, ei tüdine looduses kunagi, sest see on laste jaoks lõbus pikemaajaline seiklus. Looduskogemused on kasulikud laste tervisele, motoorsetele oskustele, õppimisvõimele ja loovusele ning aitavad kaasa positiivsete sotsiaalsete suhete ja koostööoskuste kujunemisele. Õuesõppe tugineb suuresti avastusõppe metoodikale, mille alusel lapsed õpivad eksperimenteerima ja vaatlema, et mõista meid ümbritsevas keskkonnas toimuvaid muutuseid. Looduse vahetu kogemine kõigi meeltega soodustab teadmiste

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

kinnistamist, seoste loomist ja reaalse oskuste kujunemist. (Lapsed Õue, 2017) Loodus võimaldab lastel arendada oma mõtlemist, meeli ja tajusid, looduses saab mängida valguse- ja varjumänge ning jälgida looduse rütmi. Läbi looduse õppides tulevad välja ka laste head isikuomadused ja uuendusmeelne mõtteviis. Õues liikudes, uurides, mängides ja õppides saavad lapsed võimaluse kogeda sügavaid ja tõelisi tundeid, õppida nendega toime tulema ja õppida ümbritseva maailmaga suhtlema. (Kruuda, 2019)

Iga päev õues on erinev - ilmastikuolud on pidevalt muutuvad. Selle aja jooksul õpivad lapsed kohanema muutustega ja olema leidlikud reaalses maailmas. Õues viibimine pakub lastele rikkalikke võimalusi arendada oma probleemide lahendamise oskust ja kasutada oma kujutlusvõimet. Õues saavad lapsed vabalt ja turvaliselt mängida, samuti samal ajal uusi asju proovides ja nendega riskides. (Gedge, 2017) Lapse eakohase arengu saavutamiseks peavad lapsed nägema, katsuma, tunnetama, avastama, uurima, mõõtma ja kogemusi omandama. Looduslikus keskkonnas liikudes on selleks võimalused loodud. Lapse maailmataju saab alguse tema meeltest ning seetõttu on väljaspool rühmaruumi õppimine lapsele hea meetod oma meelte, tähelepanuvõime, tundeelu arendamiseks ja rakendamiseks, sest see on teadmiste paremaks omandamise aluseks. Lapse jaoks on õues olles võimalik avastada palju visuaalseid elamusi, kogeda erinevaid puudutusi ja lõhnu ning kuulda mitmeid helisid. Lisaks võib õues näha liikumist ja märgata erinevaid proportsioone, mis aitavad lapsel paremini mõista ja tundma õppida ümbritsevat keskkonda. (Karu, 2022) Riiklik õppekava rõhutab ümbritseva keskkonna olulisust lapse kasvatamisel ja arendamisel. Õuesõppe annab parima võimaluse avastada ja mõista ümbritsevat maailma laiemalt ning sügavamalt, avaldades positiivset mõju laste arengule ja heaolule. Õuesõppe toetab tervisliku ja aktiivse eluviisi kujunemist, pakkudes lastele võimalusi olla aktiivne ja vaba ning seeläbi soodustades enesekindluse arengut. Mitmekülgne eluviis pakub lastele võimalusi uute väljakutsete turvaliseks kogemiseks, oskuste arendamiseks ja riskide hindamiseks. Juba lapsepõlvest saame kujundada laste tervislikke harjumusi, kaasates õuesõppesse kehalise liikumise ja meeskonnatöö. (Karu, 2022)

Lastele meeldib õues aega veeta ja sellepärast saab ka palju tegevusi just õues korraldada. Looduses on palju erinevaid vahendeid, millega saab õpet siduda. Parim viis erinevate keskkondadega tutvumiseks on minna õue ja õues õppida. Välikeskkond on lõputu teadmiste allikas, mis nõuab teadlikku juhendajat, kes oskab kasutada looduse pakutavaid ressursse lastele

teadmiste andmiseks. Õpetaja ülesanne on muuta õuesõppe huvitavaks, luues lapsele tingimused, tagama töövahendid, materjalid, juhised ning seejuures last aitama ja toetama. Oluline on see, kuidas last õpetatakse, mitte see, kui palju õpetatakse. Tähtis on arendada laste otsustusvõimet, et õppimine ei muutuks tuupimiseks. Oluline on laste kaasamine otsustusprotsessi tegevustesse ning õppimine peab toimuma läbi kogemuste. Last arendavad oskuslikult läbiviidud õuesõppe tegevused, tekitades lapses huvi ja kogeda kogemusi. (Karu, 2022)

Õuesõppe on laste seisukohast väga oluline. Kuna lapsed on loomupärased uurijad ja õppijad, kes avastavad maailma oma ainulaadsel viisil, siis on oluline lastele võimaldada selles keskkonnas õppimist ja avastamist.

1.3 Õuesõppe kasutamise võimalused lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes

Õuesõppe on õppe- ja kasvatustegevus, mis on kavandatud ja teostatud välitingimustes. Aastatega on õuesõppe muutunud aina populaarsemaks. (Tuuling, 2013) Laste jaoks on õues viibimine justkui mängimine suures keskkonnas ning see on oluline laste vajalikuks arenguks (OECD, 2006). Õuesõppet saab mõista erinevate keskkondade kaudu, mida lastele näidatakse, koos nende väärtuste ja loodusega. Kui laps puutub loodusega kokku juba varases eas, mõistab ta, kuidas ja miks tuleb looduse eest hoolitseda. (Tovey, 2007) Õuekeskkond annab võimaluse rakendada kõiki meeli õppimiseks, uurimiseks, eksperimenteerimiseks ning vaatlemiseks. (Tuuling, 2013) Õuesõppe on meetod, mille puhul õpitakse vaatluste, temaatiliste mängude, õppekäikude, matkade ja katsete kaudu. Õuesõppe eesmärk on võimaldada suuremaid emotsionaalseid elamusi ja kuuluvustunnet. Lihtsamaks viisiks maailma tundma õppiseks on viibida selles keskkonnas. (Vihman, 2016) Õppeprotsessis tuleb kindlasti arvesse võtta ka seda, et 85% inimeste suhtlemisest toimub läbi kehakeele ja meelte kaudu. Samuti on teaduslikult välja toodud, et õppimise, mängu ja tervise vahel on omavaheline seos. Otsekontakt loodusega on oluline, et muuta laste õpetamine põnevamaks. (Dahlgren, Sjölander, Strid, & Szczepanski, 2009)

Mänguväljak on terviklik õpikeskkond, mis toetab kõiki laste vajadusi - kognitiivseid, keelelisi, emotsionaalseid, sotsiaalseid ja füüsilisi. Mänguväljak peaks olema koos õpperuumiga kättesaadav iga päev ja kogu aasta vältel. Õues olles on lastel piisavalt värsket õhku, vabadust, piisavalt ruumi ja aega tegeleda sellega, mis neid parasjagu huvitab. Õuesõppes kasutatakse

laialdaselt traditsioonilisi õppemeetodeid, nagu lugemine, kirjutamine, kuulamine, vaatlemine, võrdlemine, joonistamine ja muud tegevused. (Bilton, 2010)

Vaatlus on üks õuesõppe rakendamisel kasutatavatest õppemeetoditest. Vaatluse ajal peaksid olema kaasatud kõik lapse meeled. (Saarso, 2013) Vaatlust on vaja mälu ja tunnetuse jaoks (Timoštšuk, 2005). Täiskasvanu ülesanne on pakkuda lapsele mängulist keskkonda ning anda talle iseseisvaid ja konkreetset suunatud vaatlusülesandeid (Saarso, 2013). Vaatluse käigus pööratakse tähelepanu asjade erinevatele omadustele, selle üldisele kujule, suurusele, põhiosale, värvusele jne (Saarso, 2013). Kasutades luupe ja suurendusklaase, on võimalus uurida peaaegu kõike väliskeskkonnas, mis omakorda annab võimaluse tuua esile väikseid detaile (Vienola, 2003). Vaatlusele lisab väärtust erinevate meelte kasutamine, mis hõlmab endast kuulamist, nuusutamist, maitsmist, kompimist ja tunnetamist. Meelte kaasamine vaatlusprotsessi aitab arendada seoseid tunnetuse ja mälu vahel ning võimaldab lapsel luua mälestusi vaadeldavast objektist või nähtusest. Üks olulisemaid vaatlusallikaid on ilmastik. On palju võimalusi, kuidas ja mida vaadelda, näiteks perioodiliselt, aja jooksul või vaadeldes aastaaegu, kuid, päevi, õhutemperatuuri, erinevaid nähtusi (tuul, sademed). Kui tehakse võrdlus, märgitakse tulemused tabelisse, mida omakorda saab vaadelda. (Timoštšuk, 2005)

Vaatlusel on loodushariduses oluline koht. Vaatlus koosneb kahest erinevast etapist - vaatlusest ja kirjeldamisest, mis võivad olla pikaajalised või lühiajalised. Pikaajaline vaatlus on näiteks oma puu valimine ning selle vaatlemine ja kirjeldamine erinevatel aastaegadel. (Raadik, 2009) Lühiajalise vaatluse puhul vaatleb laps konkreetset looduslikku objekti ainult ühe või mitu korda paari tunni jooksul. Vaatlemine ja kirjeldamine arendab lapse sõnavara ja süvendab tema mõtlemist, sest ta peab keskenduma nähtust kirjeldavate sõnade leidmisele. Ka Johannes Käis on märkinud, et vaadelda on võimalik meelte abil - nägemine, puudutamine, kuulmine, heli, lõhn, maitse - või vaadeldava objektiga seotud tegevuste abil. Samad aspektid on levinud ka teistes õppematerjalides. (Traat, 2016)

Mängulised tegevused mängivad lapse kasvamisel äärmiselt olulist rolli, aidates kaasa tema isiksuse arengule (Vienola, 2003). Õppemäng ehk didaktiline mäng on mänguline tegevus, mis on seotud kindlate õppeeesmärkide saavutamise ja koosneb tavaliselt õppeülesandest, mänguülesandest ja -tegevusest, mängureeglite ning mängutulemusest. Õpimängus on õpetaja mängu sissejuhataja, reeglite selgitaja ja tegevuse juhendaja ning võrdne partner mängus.

Oluline on mitte pärssida laste enda huve ja algatusvõimet ning seda võib õpetaja toetada. Sõnalisi tegevusi ja juhiseid on hea illustreerida piltide, mänguasjade ning esemetega. Lapsed jälgendavad ainult seda, mis on neile lähedal ja mida nad mõistavad. Seetõttu on vaja teatud määral tegevusi või episoodide demonstreerida. Reeglid peavad olema eakohased. Õppemängud aitavad süvendada ja täpsustada laste teadmisi ning kasutada neid uutes kontekstides, mis toetab õppimist. (Ugaste, 2005)

Mäng ja õppimine käivad käsikäes, eriti koolieelses eas. Mäng on lihtne viis laste õpetamiseks, sest see võib muutuda õppimise motivaatoriks, kui omandatud teadmisi on vaja kasutada, et saavutada edu. Õpetajal on lihtsam saavutada õpitulemusi, kui ta suudab seatud eesmärgid saavutada mängu kaudu. (Niilo & Kikas, 2008) Oluline on silmas pidada, et õppemängus on täiskasvanu eesmärk õpetada, lapse eesmärk aga mängida, mistõttu ei tohi õppemängu loomisel tähelepanuta jätta mängulisust (Ugaste, 2005). Õuesõpe hõlmab õppimist, mistõttu kasutatakse õuesõppes tavaliselt paindlikke, õpetaja poolt ettevalmistatud õppemänge. Mängud peaksid arvestama looduskeskkonnaga, st need peaksid erinema mängudest, mida mängitakse siseruumides. Õuesõppemängudes kasutatavad materjalid peaksid võimaluse korral olema valmistatud looduslikest materjalidest. (Raadik, 2009) Mängude kavandamisel on oluline silmas pidada, et aktiivsemad lapsed on loomulikumas keskkonnas aktiivsemad, samas kui vähem aktiivsed lapsed on väljaspool mugavustsooni veelgi passiivsemad (Storli & Hagen, 2010).

Koolieelses eas on hea teha katseid, mis võtavad üsna vähe aega ja mille tulemused peaksid olema kergesti jälgitavad. Eksperimendi kavandamisel peab õpetaja arvestama eksperimendi eesmärki, st mida lapsed peavad pärast eksperimenti teadma või oskama teha. Huvi äratamiseks on hea eksperimenti sisse juhatada küsimusega. Õppeeksperimendi aluseks võib olla hüpotees, mida saab katse käigus testida. Kui laps saab ise katse läbi viia ja saadud tulemusi kinnitada või ümber lükata, kinnistuvad saadud teadmised tema mälus kiiremini ja põhjalikumalt. (Timoštšuk, 2005) Eksperimente saab läbi viia erinevate materjalide püsivuse kohta erinevatel pindadel, vee erinevate olekute uurimiseks ning lume ja jää sulamise protsessi uurimiseks (Vienola, 2003).

Õuesõppetegevusena on vaja minna ka lasteaia õuealalt väljaspoole loodust uurima. Õppekäigud on õpetlikud ja kasulikud, sest need annavad võimaluse luua seoseid varem kuuldu, nähtu või loetu suhtes. (Rõkalova, 2020) Väljaspool lasteaeda toimuvate õppekäikude korraldamine on hea viis looduses toimuvate muutuste märkamiseks. Samuti stimuleerib see

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

huvi keskkonna ja küsimuste esitamise vastu. Kuid vastuste andmise asemel peaks õpetaja suunama lapsi arutellusse, et aidata neil küsimuste kaudu vastuseid leida. (Tuuling, 2017) Õppekäigud võivad toimuda parkides, veeäärsetel aladel, metsades, taludes, mõisates ja üldkasutataval maal, aidates lastel saada aimu kohalikust kogukonnast ja ümbritsevast keskkonnast (Ambrose & Armstrong, 2009). Jalutuskäigud ja matkad peaksid pakkuma lastele lõbu ning imetuse ja uudishimu hetki nende elus ning õpetajad peaksid käskude ja reeglite rõhutamise asemel suunama lapsi "mida võib teha" reeglitega (Vienola, 2003). Oluline on hoida last tegevuse ajal turvaliselt ja olla valmis ootamatusteks. Alustuseks on hea mõte valida kohad, mis on lastele tuttavad, ja kontrollida sihtkohta eelnevalt ise. Samuti peaks tegevuspiirkond olema selgelt määratletud ja reeglid lastega kokku lepitud. Lapsed peaksid olema õpetaja vaateväljas ja näiteks pilliga võib anda märku suuremast piirkonnast. (Tuuling, 2017) Lasteaiarühmaga tänavale minnes on oluline tuletada rühmale meelde liiklusreegleid. Meeles tuleb pidada ka seda, et tänaval tuleb käest kinni hoides kõndida paarikaupa, mitte joosta ja eralduda rühmast, koos ületada teed saatja märguande peale ja kuulata saatjaid. Hoovis, enne lasteaiavärvatest lahkumist, korratakse lühidalt eelnevaid juhiseid. (Maanteeamet, s.a)

Õpperada on suunatud eelkõige huvi äratamiseks kohaliku looduse vastu ja kultuuriloo tutvustamiseks. Lisaks nendele väärtustele sisendavad matkarajad looduskaitsest mõtteviisi. (Suuroja, 2005) Samuti toovad õpperajad inimesed loodusele lähemale. Teadmised looduskeskkonnast ja selle toimimisest suurendavad laste motivatsiooni tegeleda loodustegevusega. (Grigsby-Toussaint, Chi, & Fiese, 2011) Üldiselt on õpperajad loodud looduse vaatlemiseks ja kirjeldamiseks, kuid lisaeesmärkide seadmine ja nende mitmekesistamine tõstab lastes motivatsiooni (Ugaste, 2005). Iseseisev loodusega tutvumine ja järeltunde tegemine tagab laste aktiivse osaluse (Timoštšuk, 2005). Õpperajad annavad lastele võimaluse veeta eesmärgipäraselt aega õues, arendades samal ajal erinevaid õppevaldkondi. Seetõttu tuleks laste õpitee kujundada selliselt, et erinevate valdkondade teadmised omandatakse mängides. (Mårtensson, Boldemann, Söderström, Englund, & Grahn, 2009)

Looduses uute meetodite kasutamine võib avardada meie vaatenurka ja aidata märgata detaile, mida muidu ei pruugi tähele panna. Selleks on oluline rakendada mitmekesiseid õuesõppe meetodeid, et tagada erinevate kogemuste omandamine. Erinevate meetodite abil on võimalik saada rohkem teadmisi loodusest. (Timoštšuk, 2005) On oluline ergutada laste uudishimu

mitmesuguste vahendite abil, et nad märkaksid ümbritsevat keskkonda, selle erinevusi ja muutusi. Laste jaoks on oluline olla osa õueruumist, kus neil on võimalik ise avastada, katsetada, uurida, küsida küsimusi ja jälgida - see kõik toetab nende igakülgset arengut. Tagasiside kogumine lastelt on oluline, sest see annab võimaluse näha ja kuulda, millist teadmist on juba omandatud ning millele tuleks veel tähelepanu pöörata. (Rõkalova, 2020)

Õuesõppet saab mõista erinevate keskkondade kaudu, mida lastele koos nende väärtuste ja loodusega näidatakse. See võimaldab lastel juba varases eas mõista looduse eest hoolitsemise tähtsust. Õuesõppe hõlmab õppimist vaatluste, temaatiliste mängude, õppekäikude, matkade ja katsete kaudu.

1.4 Õuesõppe riskid, ohutus ja vähese kasutamise põhjused lasteaias

Lasteaia õuealadele tuleb rohkem tähelepanu pöörata, sest lapsed veedavad suurema osa oma ajast lasteaias. Õueala on tihti ainus koht, kus laps saab õues liigelda ja mängida. (Grah 2012). Lasteaia ohutust reguleerib Eesti Vabariigi valitsuse määrus nr 131 „Tervisekaitseõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“ (Fil, 2019).

Koolieelses lasteasutuses toimuv õuesõppe hõlmab endas kindlasti õues mängimist, seikluslikke ja loovaid tegevusi ning erinevaid projekte. Õppimine toimub ehedas keskkonnas, näiteks lasteaia õueaplatsil, õpperajal, aias, talus, pargis, metsas, veekogu ääres, looduskaitsealal, muuseumis ja mujal, lõimides tegevusi erinevate valdkondadega. Õuesõppe eesmärk on tagada lapse areng ja edukus õppetöös. Eduka õuesõppe märksõnad on analüüs, koostöö, katsetamine, küsitlemine ja tagasiside. (Greenaway, 2005)

Olenemata sellest, kuidas õpetaja on planeerinud tegevusi võib alati ette tulla ka üllatusi. Laste tähelepanu võib tegevuselt hajuda nende jaoks huvitavamale, mis võib hakata ka teisi lapsi segama. Sellisel juhul peetakse tähtsaks, et õpetaja looks võimaluse lasta sel juhtuda ja siduda see olemasoleva tegevusega või tasapisi tegevuse juurde tagasi pöörduda. Õpetaja peab olema paindlik ja arvestama ka laste soovidega, sest õuesõppe on laste jaoks suur kogemus, mida siseruum tihtipeale ei ole. Seetõttu peabki lapsi suunama vastavalt vajadusele avastama, vaatlema ning uurima. (Rõkalova, 2020) Olenemata sellest, kas õppetegevus toimub õues,

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

väljasõidul või mõnes muus sobivas kohas, peab õpetaja märkama looduses varitsevaid ohte. Looduses võivad ohustada taimed, loomad, mürgised putukad. Ohtlikud taimed võivad kipitada, ärritada või põletada ning taime allaneelamisel põhjustada mürgistust. Väikelaste seas on see eriti murettekitav, kuna väiksemad lapsed tahavad kõike käega katsutavat suhu pista. (Tõhk, 2010) Õuesõppega kaasnevad selged reeglid ja kokkulepped lastega, et ohud lastele ja looduse kahjustamine oleksid võimalikult väikesed. Lapsed peaksid saama kogeda selgete reeglite vajalikkust, neist aru saama ja neid oma veendumuse järgi järgima. Lihtsaim viis selle saavutamiseks on lastega reeglid välja töötada. (Schulz, 2008)

Õuekeskkond ja loodus on lapsele hea õpikeskkond, kus laps saab harjutada kõiki oma võimed ja pädevusi. Läbiviidud uuringud kirjeldavad seda, et lasteaedades, kus kasutatakse õuesõpet, juhtub vähe õnnetusi. Pigem on olnud lastel nahamarrastusi, väikeseid haavu, mis võivad tekkida ka loomulikus keskkonnas. Loomulikus õpikeskkonnas on antud lapsele võimalus oma võimeid proovile panna ning õppida tundma oma piire, seetõttu on ka selles keskkonnas õppides vähe õnnetusi. (Sýkorová, 2021)

Üheks õuesõpet takistavaks teguriks peetakse õpetajate madalat motivatsiooni. Muudeks takistavateks põhjusteks on kindlasti ka rahastamine, tervishoid, ohutus ja ilm. Eesti õpetajate hinnangul võib takistuseks saada vastava ettevalmistuse vähene teadlikkus ning tähtsaks peetakse juhtkonna suhtumist õuesõppesse. Eraldi väärtusena peetakse lasteaia asukohta, mis kindlasti mõjutab õuesõppe kasutamist (Truija, 2012) Samuti kurdavad Eesti õpetajad vähese õuesõppealaste teadmiste üle. Arusaamine, et töötamine õuekeskkonnas vajab erinevat lähenemist õppeprotsessil, tuleb ainult läbi praktika. Õuesõppe läbi viimine seab õpetajatele nelja seina vahel õppimise asemel teistsuguseid nõudmisi. Erinevate keskkondade kasutamine nõuab ka õpetajalt loovust ja paindlikust. Siiski ei pruugi keskkonna muutlikkuse pärast varasemalt planeeritud tegevused ka õnnestuda. Tihtipeale võivad ootamatud olukorrad planeeritud tegevuse teha põnevamaks ja huvitavamaks. Väga oluline omadus õpetajal on teha head koostööd väliskeskkonnaga. (Abel, 2010)

Õpetajad näevad õuesõpet takistava tegurina laste hajameelsust väliskeskkonnas. Siinkohal on oluliseks võtmesõnaks koht ja aeg. Õuesõppe tegevuste läbiviimiseks õigel ajal on ka oluline koostöö kolleegidega. Õpetaja, kes oskab õuesõpe aega planeerida sellisele hetkele, kus lapsed saavad segamatult tegutseda, ilma, et vähendatakse ka mänguaega õues, kogeb kindlasti suur

edu. Samuti on oluline ka õuesõppe läbiviimise koht. Lasteaia õueala või lasteaia ümbrus on parim koht õuesõppe läbiviimiseks, sest see mõjub lastele turvalisemalt ja tuttav paik ei eksita lapsi nii palju. Peale õpetajate on ka oluline ülejäänud juhtkonna poolne suhtumine õuesõppe läbiviimisse. Kui juhtkond annab võimalusi õuesõpet läbi viia ja õpetajatel end arendada õuesõppe valdkonnas (koolitused, kirjandused jms), siis tahavad ka õpetajad rohkem õuesõpet kasutada ka praktikas. Kuid oluline on siiski see, et õuesõpet läbiviimise soov peab tulema õpetajalt endalt. Vastasel juhul võib jääda õuesõppe kasutegur väheseks. (Abel, 2010)

Richard Templar (2009) usub, et laste suhtumine loodusesse ja seeläbi õuesõppesse pärineb nende vanematelt. Laps, kes tajub ja näeb, et tema vanem kardab ämblikku, omandab sama refleksi. Hirmu tundes väljendab täiskasvanu end ja laps märkab seda. Nii õpib ta hirmu tundma vanemate kogemuste kaudu. (Truija, 2012) Üks põhjusi, miks inimesed veedavad vähem aega väljas kui võimalik, võib olla seotud erinevate hirmudega (Truija, 2012). Pole üllatav, et rääkides mängust looduskeskkonnas, tõmbab selle ohtlikkus erilist tähelepanu ja võib sageli saada takistuseks. Riskide võtmine on osa edusammudest ja seda ei tohiks vältida. Ohud, mis võivad tekkida looduskeskkonnas, ei ole võrreldavad ohtudega, millega lapsed igapäevaselt kokku puutuvad. Esmapilgul võib ohtlike vahenditega mängimisel olla hoopis teistsugused tagajärjed, näiteks õpivad lapsed tundma erinevaid keskkonna omadusi nagu vesi, mäed ja tuli. (Sandseter & Kennair, 2011)

Õuesõppe pedagoogikas on oluline last õpetatada riskidega toime tulema, mitte ei hoitaks riskidest eemale. Õpetajad õpivad väiksemates rühmades olles ära tundma lapse iseärasusi ja seavad igale lapsele vastavalt eale ja võimetele piirid. Tähtis on lapsi valmistada ette võimalikeks riskideks. (Lapsed Õue, 2017)

Lastele õpetatakse:

- teadvustama riske,
- hinnata riske (eriti pikkuse, sügavuse, kiiruse ja kaalu osas);
- õigesti hinnata oma võimeid ja võimete piire. (Lapsed Õue, 2017)

Lasteasutused peaksid saama kasutada välitingimusi pedagoogilise ressursina, sest uuringud näitavad, et mitmekesisel ja looduslikus väliskeskkonnas paraneb lapse tervis, motoorne areng ja keskendumisvõime. Lapsed, kes viibivad rohkem õues, suudavad ootamatutele olukordadele kiiremini ja paremini reageerida. (Brügge, Glantz, & Sandell, 2008)

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

Oluline on pöörata rohkem tähelepanu lasteaedade õuealadele, sest see võib olla ainus koht, kus lapsed saavad päeva jooksul õues olla. Õuesõppe ajal võib esineda ootamatusi ning õpetajad peavad olema paindlikud ja suutma oma plaane kohandada vastavalt laste huvidele ja vajadustele. Oluline on, et õpetajad oleksid teadlikud võimalikest ohtudest, mis kaasnevad õuesõppega. Lastega tuleb kehtestada selged reeglid ja kokkulepped, et vähendada riske lastele ja keskkonnale.

2 UURIMISTÖÖ METOODIKA

Õuesõppe kasutamine lasteaedades on viimastel aastatel muutunud üha populaarsemaks. Seda seetõttu, et õuesõppe pakub mitmeid eeliseid ja võimalusi laste arengule ning õppimisele. Seoses õuesõppe kasutamisega on oluline mõista, kuidas õpetajad sellele lähenemisele suhtuvad ja kuidas nad seda oma igapäevatoos rakendavad. Õpetajate hinnangud ja arusaamad õuesõppe võimalustest ning takistustest annavad olulist teavet selle kohta, kuidas seda haridusmeetodit paremini toetada ja arendada.

2.1 Uurimistöö eesmärk ja küsimused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on Vinni valla lasteaedade näitel välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamisele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel ning nende takistused õuesõppet läbi viia. Antud uurimistöö otsitakse vastuseid järgmistele küsimustele:

- Milliseks hindavad lasteaiaõpetajad õuesõppe olulisust lapse arengu toetamisel?
- Millised on õpetajate hinnangul piirangud õuesõppe kasutamisel?
- Millised on lasteaiaõpetajate teadmised õuesõppe kasutamise võimalustest lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes?
- Millised keskkondi ja õppemeetodeid rakendatakse õuesõppe kasutamisel?

2.2 Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus

Bakalaureusetöö metoodikas valis töö autor kvalitatiivse uurimisviisi, kuna läbi selle saavad nii uurija kui ka uuritav end paremini väljendada (Laherand, 2008). Kvalitatiivne uurimisviis annab võimaluse paremini uurida inimesi või süsteeme suheldes nendega või neid regulaarselt jälgides. Kvalitatiivne uurimisviisile on omane teadmiste hankimine loomulikus keskkonnas ja sellest tulenevalt viidi interjuud õpetajatega läbi lasteaias. Kvalitatiivse uuringu puhul keskendutakse ühele kindlale objektile ning uuritakse selle toimuva sisu. (Laherand, 2008) Käesolevas uurimistöös keskenduti lasteaiaõpetajate hinnangutele õuesõppe rakendamise kohta lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses.

Kvalitatiivse uurimisviisi põhilised andmekogumismeetodid on intervjuud ja vaatlused (Õunapuu, 2014). Andmete kogumiseks valiti poolstruktureeritud intervjuud. Andmeid koguti 3 etapis:

- I. etapis valmistati intervjuu küsimused
- II. etapis viidi läbi intervjuud
- III. etapis oli intervjuude vastuste analüüs. (Laherand, 2008)

Valituks osutus intervjuu, sest intervjuu on suunatud inimese arusaamadele, kogemustele ja tõlgenduste mõistmiseks (Laherand, 2008). Intervjuu eesmärk on võimalikult usaldusväärse info saamine (Virkus, 2016). Intervjuu läbi viimiseks on oluline välja kirjutada teemad ja küsimused, mida soovitakse uurida ja küsida. Intervjuu boonuseks on see, et intervjuu läbi viimise jooksul on võimalik küsida ka lisa küsimusi, mis võivad tekkida. Intervjuu jooksul küsitakse intervjuueeritavalt küsimusi ja intervjuueeritav vastab küsimustele. Intervjuu annab võimaluse uurida varjatuid nähtusi ning teemasid, mis ei pruugi küsitlusega olla kättesaadavad. (Õunapuu, 2014)

Intervjuu küsimustik koosneb 14 küsimusest. Intervjuu viidi läbi neljas faasis:

- I. Sissejuhatav faas
- II. Intervjuu alustamine
- III. Intervjuu põhiosa
- IV. Intervjuu lõpetamine (Laherand, 2008)

Sissejuhatavas faasis informeeriti intervjuueeritavaid, miks teda intervjuueeritakse, tutvustati intervjuud ja lepiti kokku intervjuu salvestamine. Peale seda oli intervjuu alustamine, kus öeldi intervjuueeritavale, et intervjuu algab. Järgnevalt oli intervjuu põhiosa, kus hakati intervjuud läbi viima. Lõpetuseks tehti kokkuvõtte intervjuust, räägiti intervjuu vastused läbi ning tänati intervjuueeritavat. (Laherand, 2008)

Kvalitatiivse uurimisviisi puhul ei ole võimalik andmeid töödelda statistiliselt ning intervjuudes saadud tulemusi ei saa siduda arvuliste näitajatega. Töös on kasutatud sisuanalüüsi, kus andmete analüüsimine algas teksti korduvast läbi lugemisest, et materjali paremini mõista ning sellesse sisse elada. Järgmiseks luges töö autor teksti sõnahaaval läbi, et tuletama hakata koode: tõstes esile sõnu, mis väljendasid olulisi mõtteid. Peale seda hakkas autor tegema tekstis märkmeid, tuues välja sellega enda esmamuljeid, mõtteid ja analüüsis. Tööprotsessi korduma kippumisel pani autor koodidele nimed, millel on mitu võtmemõtet. Need tulevad tekstist endast ning

loovad kodeerimisskeemi. Järgnevalt hakkas töö autor koodid omavahel ühendama kategooriateks, võttes arvesse omavahelisi seoseid koodide vahel. Kategooriaid kasutati selleks, et rühmitada ja korrastada koode tähendusrikkasteks kogumisteks. Muud uurimistulemused või teooriad avaldab autor uurimistöö arutelu osas. Saadud tulemusi võrreldi mõne kasutusesoleva teooriaga. (Laherand, 2008)

2.3 Uurimistöö protsessi kirjeldus

Põhiuurimus viidi läbi ajavahemikul jaanuar 2023 - veebruar 2023 Lääne-Virumaa, Vinni valla lasteaedades. Enne intervjuu läbiviimist võeti nõusoleku saamiseks ühendust lasteaia direktoritega. Intervjueeritavad õpetajad töötavad rühmades, kus on lapsed vanuses 1,6- 7 aastat. Intervjuud toimusid õpetajatega individuaalselt ja eraldi. Iga intervjueeritav soovis intervjuud läbi viia oma lasteaias, kus nad töötavad. Eesmärk oli luua mugav ja privaatne õhk- ja keskkond. Intervjuude ajal kasutati diktofoni, et uurimisandmeid salvestada. Diktofoni kasutamiseks saadi intervjueeritavatel nõusolek ja intervjuud transkribeeriti. Intervjueeritavate konfidentsiaalsus tagati ning saadud andmeid kasutatakse ainult antud bakalaureusetöös. Intervjuude keskmine pikkus oli 35 minutit ning transkribeeritud teksti tuli kokku 72 lehte.

2.4 Valimi kirjeldus

Uurimus viidi läbi Vinni valla lasteaedades. Intervjuudes osales 18 Vinni valla lasteaia õpetajat. Sealsete lasteaiaõpetajatega viidi läbi intervjuu, et uurida nende arusaama õuesõppe mõistest ja sisust, nende teadlikkust õuesõppes rakendatavate meetodite ja võtete kohta, nende hinnangut õuesõppe võimaluste kohta Vinni valla lasteaedades ja seda, milliseid toetavaid ja takistavaid faktoreid nad õuesõppe rakendamisel tajuvad. Valimi kokkusaamiseks kirjutas töö autor Vinni valla lasteaedade direktoritele, kes andsid omakorda õpetajatele info edasi. Õpetajad, kes soovisid intervjuus osaleda võtsid töö autoriga ühendust meili teel, et leppida kokku aeg ja koht kus intervjuud läbi viia. Intervjuud viidi läbi lasteaias, kus õpetaja ise töötab.

Intervjuudes osalenud õpetajate isikuandmeid töös ei kasutata (nimi, telefoninumber või elukoht). Andme analüüsi läbiviies on uurija kohustuseks tagada anonüümsus. Oluline on

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

esitada uurimistulemused nii, et intervjuueritavad ei oleks äratuntavad, kasutades näiteks intervjuueritavade nimede asemel varjunimesid. Järgima peab ka konfidentsiaalsus nõuet ning saadud infot ei tohi anda kõrvaliste isikute kätte. Samuti tuleb enne intervjuude alustamist küsida luba intervjueeritavatelt intervjuu salvestamiseks. (Laherand, 2008)

Valim on piisav, kui intervjuudes saadud info hakkab korduma, siis on saavutatud küllus ja saab teha järeldusi. Uurimistulemused tuleb esitada selliselt, et intervjueeritav ei oleks äratuntav ning nimede asemel kasutama näiteks varjunimesid. Samuti on oluline järgida konfidentsiaalsusnõuet ning saadud materjali tuleb hoida nii, et see ei satuks kolmandate isikuteni. Samuti on oluline küsida intervjueeritavatelt luba intervjuu salvestamiseks enne vestluse alustamist. (Laherand, 2008)

Töö autor märgib kõikide intervjuudes osalenud õpetajate lasteaiasutused koodideks selleks, et tagada õpetajate anonüümsus. Õpetajad osalesid intervjuudes vabatahtlikult.

Vinni vallas on 7 lasteaeda: Vinni Lasteaed Tõruke, Lasteaed Tõrutõnn Pajusti maja, Lasteaed Tõrutõnn Ulvi maja, Kulina Lasteaed, Roela Kooli Lasteaiad-Roela Lasteaed ja Tudu Lasteaed ning Laekvere Kooli Lasteaed. Õpetajaid kokku kõikide Vinni valdade lasteaedade peale on 38 neist intervjuud andsid 18 õpetajat.

Intervjuueritavad töötavad mõnes Vinni valla lasteaias, kas Vinni lasteaias, Pajusti lasteaias, Ulvi lasteaias, Roela lasteaias, Kulina lasteaias, Laekvere lasteaias või Tudu lasteaias. Õpetajate vanused ning tööstaaž on väga erinev. On õpetajaid vanuses 23. aastat kuni 64. aastat. Samuti ka tööstaaž, mis algab 0,5 aastat ning lõppeb 45. aastaga. Laste vanused rühmades on nagu ikka alates 1,6. aastastest kuni 7. aastasteni. On ka liitühmi, kus ongi 1,6 aastased kuni 6. aastased ühes rühmas koos. (Lisa 1)

3 UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS

Käesolevas peatükis annab töö autor ülevaate intervjuudest saadud andmetest ning otsitakse vastuseid püstitatud uurimisküsimustele.

Analüüsi tulemuste esitamiseks on kasutatud intervjueeritavate tsitaate, mis tähistatakse kursiivkirjas ning eraldatakse tingmärgiga /.../. Intervjueeritavad on eristatud vastavalt nende koodidele.

3.1 Õuesõppe mõiste, sisu ja saadud koolitused

Intervjueeritavad rääkisid, mis on nende jaoks õuesõpe ja kas nad on saanud koolitusi õuesõppe läbimiseks. Õpetajad kirjeldavad õuesõpet, kui kõige alust, vabadust ja piire. Väga oluline on õuesõppe läbiviimisel loodus ning looduse tunnetamine kõikide meeltega. Õpetajad rääkisid, et läbi looduse õpivad lapsed väga palju. Õues olles saavad lapsed loodust vaadelda ja märgata seda enda ümber. Õpetajad käivad lastega matkadel ja jalutuskäikudel, kus lapsed saavad näha erinevaid puid, lilli ja linde. Siiski tõid pedagoogid välja ka seda, et ei tohi unustada ära ka vaba mängu õues olles, sest kui lapsed ise tegutsevad õues, õpivad nad just läbi selle. Intervjueeritavad tõid ka välja selle, kui oluline on õuesõppe planeerimine. Õuesõpet korralikult läbi planeerides ja mõeldes, saab õpetajate sõnul paremini teadmisi lastele edasi anda. Tihipeale tekib ka õpetajatel olukordi, kus lastega jalutades nähakse midagi huvitavat õues, mida lastele näidata. Sellisel juhul ei ole tegu otseselt etteplaneeritud õuesõppega, aga läbi viiakse seda ikka.

Ühesõnaga sul peab olema plaan tehtud, sa ei saa minna niimoodi õue, et vaatan lund, ikka kõik peab olema ettevalmistatud. Minu meelest õuesõpe on kõige alus, seal on loodus ja seal saab kõike asju teha. Toas ei olegi võimalik nii palju teha. (U1)

Õuesõpe on vabadus ja piirid. Samas õuesõpe kaasab ju looduse tundmist, et läbi selle siis õpetadki. /.../Samamoodi käime õues söömas. Annan lapsele võimaluse olla iseseisev, et nad leiaksid ka ise tegevuse. /.../Ma annan neile aega koos teistega tegeleda ja ma annan neile aega siis nii öelda tööd teha. Ehk siis eesmärgistatud tegevused mängud, matkad. Samas ka kui on erinevad üritused kui lastel on sünnipäevad, me tihipeale peame neid õues mitte toas. (R1)

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

Intervjueeritavad rääkisid, kas nad on saanud õuesõppe alaseid koolitusi ja millised need on olnud. Oli neid õpetajaid, kes on saanud ja ka neid, kes ei ole saanud õuesõppe alaseid koolitusi. Õpetajad tõid välja, et on käinud õuesõppe koolitustel, mida viis läbi Lehte Tuuling, samuti Maanteeameti liikluskoolitusel, mis hõlmas samuti õuesõpet. Õpetajate sõnul on head koolitused just need, kus saadakse ka ise hästi palju läbi teha, sest nii kinnistuvad asjad kõige paremini ja on ka parem lastega õuesõpet läbi viia.

Lehte Tuulingu läbi viidud koolitusi. Ning ka Maanteeameti poolt koostatud liikluskoolitus koos õuesõppega. Meile pakutakse väga palju koolitusi, seega oleme saanud erinevaid. (R2)

Olen ikka käinud erinevatel koolitustel. /.../ Mulle isiklikult just meeldivad need koolitused, kus saab praktiliselt mingeid huvitavaid asju läbi teha, et need on nagu need, mis kinnistuvad kõige paremini ja mida ma meelsasti siis ka ise läbi teeks. (P5)

Oli ka neid õpetajaid, kes ei ole käinud eraldi õuesõppe koolitustel ja ka neid intervjueeritavad, kes tõid välja, et otseselt õuesõppe koolitusi pole saanud, aga huvi on. Samuti toodi ka välja, et otsest huvi õuesõppe koolituste vastu puudub, sest õpetaja on ka ise rohkem tubane inimene. Kuid siiski on õpetaja lugenud raamatuid kui ka artikleid õuesõppe kohta. Samuti toodi ka välja seda, et koroonaga on põhjuseks, miks ei ole käinud õuesõppe koolitustel, sest enamus koolitusi on veebivormi üle viidud. Ühe õpetaja sõnul ei ole ta eraldi õuesõppe koolitustel käinud, aga ülikoolis on temast räägitud.

Ei ole otseselt ühelgi koolitusel viibinud. Ma olen rohkem selle teemalisi raamatuid sirvinud ja artikleid lugenud. Ma nii väga vaimustuses sellest ideest pole, ise olen rohkem tubane inimene. (K3)

Otseselt koolitusi nüüd ei ole saanud, sest noh, kuna ma olen olnud ainult poolteist aastat olnud ja kogu see koroonaga on ka väga palju mõjutanud hästi palju koolitusi, nii-öelda veebivormis. (P1)

Õpetajate sõnul on õuesõpe nii mäng lastele, kui ka teadmiste kogum. Kasvõi väikese jalutuskäiguga saab lastele nii palju näidata ja õpetada- linnud, puud, taimed, lilled ja palju muud. Siiski aitab palju kaasa ka koolituste saamine. Õuesõppe koolituste saamine õpetajatele on tegelikult väga oluline, sest nii õpitakse ise rohkem, et anda ka lastele paremaid teadmisi

õuesõppe valdkonnast edasi. Kindlasti peab olema õpetaja ise ka huvitatud nii õuesõppe alastest koolitustest, kui ka õuesõppe läbi viimisest, sest ainult nii saab head õuesõpet läbi viia.

3.2 Õpetajate suhtumine õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisest

Õpetajad suhtuvad üldiselt positiivselt õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisesse õues. Intervjueeritavad rääkisid, et õues õppimine on tulemuslikum, kuna lapsed saavad ise kogeda ja tunnetada ning see annab visuaalsemalt rohkem. Toodi välja seda, et õues olemine annab võimaluse kogu aeg õppida nähes, siis kas mõnda lindu, looma või kasvõi vikerkaart. Samuti rõhutatakse vajadust ilmale vastava riietuse järele. Toodi välja, kui oluline on vihmastel päevadel lastel seljas olevad kummiriided, sest ilma nendeta ei oleks neil nii palju võimalusi õues olla. Siiski on mõningaid väljakutseid, näiteks laste arv, ilm ja õppetegevuste koordineerimine.

Väga positiivselt ja just meie rühma moto ja minul üks suur eesmärk on ka iga ilmaga õues. Pole halba ilma, on halb riietus ja õnneks on meie rühma lapsevanemad nii tublid, et lastel on kummiriided, kummikindad ja me saame tõesti iga ilmaga olla. (V1)

See sõltub võimalustest, laste arvust, ilmast, meeleolust parasjagu. Kui sa saad ise kogeda, tunnetada ja nuusutada- õppida kogu kehaga siis see õppimine on tulemuslikum. Kuskilt ma olen lugenud, et visuaalne annab lapsele rohkem, kui see loengu vorm toas. Kui saad ise läbi kogeda ja tunnetada, siis see on tulemuslikum. (K3)

Peale selle, et suur roll on õpetajal endal õuesõppe läbiviimisel, on ka väga oluline, et lapsed teeksid koostööd õpetajaga õuesõpet läbiviies. Oluline on enne õuesõppe läbiviimist lastega üheskoos reeglid paika panna ja kokkulepped luua, sest ainult nii saab hästi õuesõpet läbi viia. Läbi õpetaja ja laste omavahelise koostöö sünnibki üks hea õuesõpe, mida õpetajad väga hindavad, kuna õues on kogu aeg midagi märgata ja uurida. Õpetajad üritavad kasutada ära igat võimalust, et viibida lastega palju looduses ja anda lastele edasi palju uusi teadmisi, mida loodus võimaldab.

3.3 Õuesõppe olulisus ja õues veedetud aeg

Intervjueeritavad rääkisid, kui kaua lastega õues päeva jooksul aega veedavad seda, kas siis õuesõpet läbi viies või lihtsalt lastega õues mängides. Enamjaolt ollakse õues kuskil 1-2 tundi päevas, aga see oleneb ka ilmastikuoludest. Suvel ja soojemate ilmadega ollakse rohkem õues, kui talvel ja külmemate ilmadega. Olenemata ilmast ollakse õues iga ilmaga, aga jälgitakse pigem aega kui kaua ollakse. Peale selle, et lapsed õues mängivad, käiakse ka jalutamas kas kergliiklusteel või parkides.

Igapäevaselt poolteist tundi, suvisel ajal rohkem, siis läheme ka peale õhtuoodet õue. Õues käime iga ilmaga, vihm ka ei sega. (R2)

Vähem kui võiks. Igapäevaselt ikkagi tund aega vähemalt. (K3)

Kuna tihtipeale on rühmades eri vanustes lapsed, siis on ka raskem viia läbi õuesõpet lastega, sest õpetaja peab leidma tegevust kõikidele lastele, mis teeb selle õppeprotsessi keerulisemaks.

Intervjueeritavad rääkisid, kas õuesõpe on vajalik. Üksmeelselt nõustuti, et õuesõpe on laste jaoks vajalik. Intervjueeritavad tõid välja mitu põhjust, miks õuesõpe on oluline, sealhulgas asjaolu, et lapsed saavad mängida looduslike objektidega, näiteks käbide ja okstega, mis suurendab nende loovust. Samuti pakub õuesõpe lastele rikkalikumat õpikogemust, sest õues on rohkem vahendeid, mida kasutada ning õues viibides on lastel võimalus õppida ka peale looduse enda erinevaid aastaaegu. Lisaks rõhutasid õpetajad, et õues viibimine parandab laste immuunsust ja on oluline, et lapsed saaksid päeva jooksul piisavalt värsket õhku. Pedagoogid märkisid ka, et õuesõpe annab lastele rohkem võimalusi liikuda ja mängida, mis on laste füüsilise arengu jaoks väga oluline. Lõpuks rõhutasid intervjueeritavad, et õuesõpe on oluline, sest õuesõpe võimaldab lastel õppida, ilma seda teadvustamata, muutes õppimise loomulikuks ja nauditavaks kogemuseks.

Ja kindlasti juba immuunsuse mõttes, et saaks palju värskes õhus olla, mitte et kuna meie maja selline hästi väike, meil on hästi palju lapsi, hästi väiksed rühmaruumid, siis juba sellepärast ikka üritaks värsket õhu kätte saada. (P1)

Jah. Sest, et paljud lapsed lähevad lasteaiast koju ja nad ei ole õues. Ja siis see lasteaias õues oleku aeg ongi lapse ainuke aeg päevas mis ta saab õues veeta. (L1)

Õuesõppe annab lapsele palju erinevaid võimalusi maailma mitmeti avastada. Õues viibides on lastel võimalik näha palju rohkem, kui toas olles. Tihtipeale ei peagi olema õuesõppe planeeritud vaid lastega õue minnes võib avastada palju uut, mida lastele edasi anda. On ka neid lapsi, kelle ainuke võimalus ongi päeva jooksul õues olla ainult lasteaias, just seepärast peavad ka õpetajad õues olemist väga tähtsaks, sest lapsel peab olema võimalus viibida õues. Lapsed omandavad õues palju uusi teadmisi ja õuekeskkonnas viibides saab laps võimaluse märgata keskkonda enda ümber ja avastada ka seejuures iseennast.

3.4 Õuesõppe meetodid ja läbimise sagedus

Õpetajad rääkisid sellest, kui tihti õuesõpet läbi viivad. Intervjueeritavad tõid välja, et õuesõpet viiakse läbi erinevalt sõltuvalt aastaajast, ilmastikutingimustest ja teemadest. Sihipäraseid õppetegevusi korraldatakse õpetajate sõnul tavaliselt umbes kord kuus ning need võivad hõlmata näiteks puude jälgimist, loomade ja lindude vaatlemist. Lisaks sellele toimub igapäevane õuesolek, kus lapsed saavad uurida ja katsetada erinevaid asju vastavalt ilmastikutingimustele. Õpetajad rääkisid, et kevadel ja suvel toimub õuesõpet tihedamalt, kuid ka talvel ja sügisel võib seda teha, kui ilm võimaldab. Igapäevast õuesõpet ei pruugita korraldada, kuna mõned päevad on täis teisi tegevusi nagu muusika- ja liikumistegevus või tavaline laste mänguaeg. Üldiselt sõltub õuesõppe sagedus paljudest erinevatest teguritest.

Ütleme niimoodi, et, üks kord kuus kindlasti on kohe selline sihipärane õppetegevus. /.../Tegelikult iga õues oleku ajal on mingi väike moment ka seda õppimist, aga see ei pruugi olla eelnevalt nagu organiseeritud õppetöö, et see tuleb vastavalt ka ilmastikule jooksvalt.(V1)

Tegelikult iga nädal, mitte nüüd iga päev, sest mõni päev on niimoodi, et toas on niivõrd palju tegevusi. Muusikatund, liikumine ja et lastel oleks mänguaega. /.../Lihtsalt mõni päev jääb nii, et nad teevadki oma tegevusi. (R2)

Õpetajad rääkisid, milliseid meetodeid kasutavad. Toodi välja, et kasutatakse erinevaid meetodeid õppetöö mitmekesistamiseks, sh vaatlusi, õppekäike, matku, kunsti, keelt ja kõne, matemaatikat ning robotika rakendamist. Intervjueeritavad rääkisid, et uueks meetodiks on ka

digivahendid, mida kasutatakse ka õuesõppes. Kasutatud on näiteks salvestavaid pesulõkse ja luupe. Peale selle, et kasutatakse vaatlusi jms, rääkisid õpetajad, et kasutavad palju olemasolevaid vahendeid, näiteks spordivahendid, peenrakaste ja paviljoni. Õpetajad rääkisid, et loodust on võimalik kasutada õppetöös mitmel moel, nt loodusliku materjali kasutamist tähtede ladumisel, looduse vaatlemist ja analüüsimist ning aiamaa kasutamist saagi korjamiseks. Samuti rääkisid pedagoogid, et käiakse ka õppekäikudel, mitte ei viida õuesõpet ainult lasteaia territooriumil läbi. Õppekäikude sagedus sõltub teemast ning sügisperioodil käiakse rohkem metsas kui talveperioodil.

Vaatlused, õppekäigud, matkad, robootika, kunst, keel ja kõne, matemaatika, kõik valdkonnad. Digivahendeid rakendame ka õuesõppes. (V1)

Oleme käinud matkal, jalgrattamatkal, vaatlustel, oleme käinud puhta vee teemapargis, Tartus Ülikooli muuseumis. Oleme läbi looduse teinud emakeelt ja jutustamist. Kõike saab läbi looduse teha. (P3)

Üks intervjuueritav tõi ka välja selle, et lasteaias on olemas küll peenrakastid, aga lapsi saagi maha panemisse ei kaasata, sest muidu õpetajad ei pruugi teada, milline saak maha on pandud. Siiski võetakse saak üles koos lastega. Eelnevalt on maha pandud näiteks porgandit, hernest ja kartulit.

Näiteks looduslik materjal aitab tähti laduda, loodus aitab vaadelda, me märkame ja kirjutame üles ning pärast analüüsimise nädala kokkuvõttes. Meil on oma väike aiamaa. Tegelikult me lapsi ei kaasa sellesse maha panemisse, sest meie ju peame teadma, mis seal on. /.../Aga lastega koos võtame saagi üles. Näiteks porgand, herner, kartulit. Sügispeol tegime kuuma kartulit lõkke peal. Matkame metsas, teeme pikniku metsas. Lasteaiahoovist väljaspool jalutamas käime talvel vähem. (K2)

3.5 Kasutatavad dokumendid

Õpetajad rääkisid milliseid dokumente kasutatakse lasteaias õuesõppe kirjapanekul. Enamjaolt kasutatakse nädala- ja kuuplaane ning rühmapäevikut, et jälgida ja planeerida õuesõpet. Oli neid

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

õpetajad, kes keskenduvad rohkem päevakirjeldustele ja analüüsidele. Samas oli ka neid õpetajaid, kes panevad eraldi õuesõppe tegevused ka nädala- ja kuuplaanidesse kirja. Üldiselt on õpetajad järjest rohkem panustamas õuesõppele ning seetõttu suurendavad sellele tegevusele pühendatud aega ja ressursse.

Ikka päevikus, nädalakavas ja meie analüüsi.: Meil on sellel aastal suurem rõhk õuesõppele, kuna meie lasteaia moto on ka “Lapsed õues, tervis põues” (P3)

Pigem ikkagi rühmapäevikus päevategevustena. Nädalplaani ka, kui saab panna. Eliisis on täitsa rida, kuhu saab õuesõpe kirja panna. (U2)

Õpetajad kasutavad kõige enam nädalplaani, rühmapäevikut ja kuuplaane, kuhu kirjutavad üles päeva analüüse ning õuesõppe läbiviimist. See annab võimaluse nii teistele õpetajatele, kui ka lastevanematele lugeda, kuidas lasteaiapäevi veedetakse ja mida huvitavat nii toas kui ka õues tehakse.

3.6 Õuesõppe võimalused ning takistused

Õpetajad rääkisid sellest, millised on nende lasteaedades õuesõppe läbiviimise võimalused. Lasteaedadel on võimalused õuesõppe läbiviimiseks olemas. Toodi välja nii eraldi õuesõppe paviljonid, varjualused ja ka keskkond kus viibitakse ning kõik, mis ümberringi olemas on. Paljud lasteaiaõpetajad märkisid, et neil on olemas hea looduslik keskkond lasteaia ümbruses, nagu metsad, tiigid, aiamaad ja õpperajad, mis pakuvad lastele erinevaid õppevõimalusi. Õpetajad tõid välja, et lasteaiaid on teinud investeeringuid õuesõppevahenditesse, näiteks digivahenditesse, luupidesse, peenrakastidesse ja väli tingimustesse sobivate laudade ja toolide soetamise. Lasteaiaõpetajate sõnul sõltub õuesõppe läbiviimine suuresti nende enda initsiatiivist ja tahtest.

Ma arvan, et need paari aastaga on väga palju paremaks läinud. Et enne nagu vähem, et ise pidid hästi palju mõtlema, aga nüüd on juba neid igasuguseid vahendeid olnud, et just lastel oleks ka põnevam, ehk mitte. Nii et me lähmeги lihtsalt metsani vaatame nendest asjadest, vaid me saamegi neid digivahendid ja luubi ja kõik niisugused asjad kaasa võtta. (P2)

Ma arvan, et tegelikult on head, et kõik sõltub endast, kui palju sa ise viitsid ja tahad seda teha, et võimalusi on antud siin küll tegelikult. (L1)

Intervjueeritavad rääkisid takistustest, mis võivad tekkida õuesõpet läbiviies. Õpetajad pidasid suurimaks takistuseks siiski ilmastikuolusid, eriti märja ja porise ilmaga, ning seda, kuidas lapsevanemate erinevad eelistused võivad mõjutada õuesõppe läbiviimist. Samuti töid intervjueeritavad välja ka selle, et ruumilised piirangud ja lärmakad naaberrühmad võivad samuti takistada keskendumist. Õpetajad töid välja ka õpetajate kogemuste ja koolituste puudumist ning vanemate rahulolematust õuesõppega. Siiski rõhutasid paljud intervjueeritavad, et takistused on ületatavad ja kõik võimalused õuesõppe läbiviimiseks on olemas.

Võib olla on see ikkagi eneses kinni. Me ikkagi arvestame väga palju ilmaga. Lapsevanemad on ka erinevad, mõnele ei meeldi, kui on märg ja porine. /.../Aga ma arvan, et ma ei näe tegelikult takistusi. Kui tahad õuesõpet teha, siis sa saad ka seda teha. /.../Või et toas on mugavam, õue pead sa ikkagi võtma kõik asjad kaasa. /.../Takistuseks pean ütlema, et on ka ilmastikuolud, meie mingil määral ikkagi arvestame ilmaga. Ning kahjuks ei ole meil õhtust valgustust, kui oleks hoovis valgem, siis käiksime ka kindlasti õhtuti lastega õues pimedal ajal. (P3)

Kui õpetaja ei suuda takistid välja mõelda, õpetaja vähene kogemus. Ma arvan, et see jääbki kogemuse taha ja see, kas õpetaja abi on sul paarilisena kõrvale võtta õues. Koolituste puudumine mis annaksid ideid juurde. (K3)

Õpetajate sõnul ei ole neil suuri takistusi õuesõppe läbiviimiseks. Siiski peetakse väga oluliseks just koolituste saamist ja kogemuste omandamist. Koolituste abil saaksid õpetajad juurde palju uusi ideid, mida lastega õues läbi viia. Tihtipeale jääbki õuesõppe vähene läbiviimine just koolituste ja kogemuste taha kinni. Siiski on ka oluline see, et kogu kollektiiv oleks huvitatud koolitustel osalemisest, sest ainult läbi ühise koostöö annavad õpetajad lastele parimaid teadmisi edasi.

ARUTELU

Käesolevas peatükis käsitletakse läbiviidud uurimistöö uurimistulemusi ning võrreldakse neid teoreetilises peatükis toodud autorite seisukohtadega.

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate arvamus õuesõppe kasutamise vajalikkusest ja võimalustest ning sellega kaasnevatest takistustest Vinni valla lasteaedade näitel. Eesmärgi saavutamiseks püstitas töö autor neli uurimisküsimust, millele otsiti vastuseid lasteaiaõpetajatega intervjuusid läbi viies.

Antud bakalaureusetöö raames läbiviidud uuringust selgus, et suurem osa lasteaiaõpetajaid peab õuesõpet lasteaias vajalikuks. Intervjuus osalenud õpetajad pidasid õuesõppe vajalikust olulisest tänu sellele, et õuesõpe aitab märgata loodust enda ümber ja arendada lastes loovust ning võimaldab lastel õppida loodust tundma kõikide meeltega. Riiklikus õppekavas on välja toodud, et erinevate keskkondade kasutamine on oluline õppe-ja kasvatustegevuses. Õpetajate roll on lapsi suunata ning arengut toetavat keskkonda luua. Õuekeskkonna rikkalikes võimalustes saab laps erinevaid tegevusi edukalt ellu viia. (Lapsed Õue, 2017) Lapse maailmataju saab alguse tema meeltest ning seetõttu on väljaspool rühmaruumi õppimine lapsele hea võimalus oma meelte, tähelepanu, tundeelu arendamiseks ja rakendamiseks (Karu, 2022). Õuesõppe annab ka lastele võimaluse värskes õhus viibida ja palju liikuda, sest õues viibimine on lapse jaoks loomulik ja tervislik. Johannes Käisi sõnul peab lastel olema võimalus õppida loomulikus keskkonnas, seal kus laps kavab. Loomulikus keskkonnas õppimise abil on laste teadmised mitmekülgsemad ja sügavamad. (Karu, 2022)

Õpetajad rõhutasid, et õuesõppe planeerimine ja vaba mängu lubamine on oluline ning aitab lastel õppida iseseisvalt. Lisaks sotsiaalsete oskuste arendamisele võimaldab õuesõppe lastel tundma õppida loodust. Õuesõppe koolitused aitavad õpetajatel endil rohkem teadmisi koguda, et lastele paremat õpetust pakkuda. Kuigi kõik õpetajad nõustusid õuesõppe olulisusega, oli üks õpetaja, kes oli sellest ideest vähem vaimustunud, kuna eelistab tubast keskkonda. Jean Piaget on öelnud, et lapsed on uurijad, kes uurivad ja kogevad ümbritsevat keskkonda, et maailma tunda ja mõtestada (Spann, 2022). Tuuling (2017) on välja toonud, et aktiivne õuetegevus toetab lapse igakülgset arengut ning aitab kaasa arendada laste vaimset ja füüsilist arengut, seehulgas

ka tugevdada tervist. Kindlasti annab õues õppimine lastele praktilisi teadmisi ja oskusi, hoiab neis huvi ja aitab arendada loovust.

Läbiviidud uuringust selgus, et sihipäraseid õppetegevusi korraldatakse õpetajate sõnul tavaliselt umbes kord kuus. Õpetajad suhtuvad üldiselt positiivselt õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisse õues. Õues õppimine on tulemuslikum, kuna lapsed saavad ise kogeda ja tunnetada ning see annab visuaalsemalt rohkem. Oluline on ilmale vastava riietuse olemasolu ning kummiriided võimaldavad lastel ka vihmastel päevadel õues olla. Johannes Käis on öelnud, et loodusarmastuse eelduseks on looduse mõistmine ja tundmine, sest "saame armastada vaid seda, millega me oleme tuttavad ja mis on meie vaimule lähedal". Tõelised kogemused õues avardavad oluliselt laste teadmisi loodusest. Sellepärast vajavad lapsed õpetajaid, kes viiksid neid loodusesse ja teavad, kuidas looduses olemist põnevaks teha. (Buinitskaja, 2014) Õpetajad peavad ise loodusesse hästi suhtuma ning lastega koos õuesõppe läbiviimiseks tuleb eelnevalt paika panna reeglid ja kokkulepped. Läbi ühise koostöö sünnib hea õuesõppe, mida hinnatakse, kuna õues on kogu aeg midagi uut märgata ja uurida. Loodus võimaldab anda lastele palju uusi teadmisi. Tuuling (2017) kinnitab, et õuesõppe on hea võimalus juba varakult lastele loodusmaailma tutvustada, pakkudes neile erilisi elamusi ja vahetut kontakti meid ümbritseva keskkonnaga.

Õpetajad rääkisid lasteaedade võimalustest õuesõppe läbiviimiseks, sh eraldi õuesõppepaviljonidest ja -vahenditest ning looduslikest elemenditest, nagu metsad, tiigid ja õpperajad. Takistustena mainiti ilmastikuolusid, vanemate eelistusi ja ruumilisi piiranguid. Õpetajad rõhutasid koolituste ja kogemuste tähtsust ning võimalusi õuesõppe läbiviimiseks. Kuigi erinevaid õuesõppe koolitusi pakutakse, on õuesõppe õpetajakoolituse enesestmõistetavaks osaks veel pikk tee minna. (Buinitskaja, 2014) Koolitused aitaksid õpetajatel saada uusi ideid õuesõppe läbiviimiseks ja ühine koostöö aitaks lastele parimaid teadmisi edasi anda. Mõned vastajad mainisid ka õpetaja kogemuste ja koolituste puudumist ning meeskonna ühtset tegutsemist ja toetust. Toodi välja ka see, et sügisest kevadeni on õueala pime ning puudub valgustus, et lastega ka õhtusel ajal õue minna. Siiski rõhutasid paljud intervjuueeritavad, et takistused on ületatavad ja kõik võimalused õuesõppe läbiviimiseks on olemas. Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) tõi välja takistavateks teguriteks õpetajate puudulikud oskused ja mahukad ettevalmistused õuesõppe läbiviimiseks.

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

Intervjueeritavad rääkisid õuesõppe sagedusest lasteaias, mis sõltub aastaajast, ilmastikutingimustest ja teemadest. Sihipäraseid õppetegevusi korraldatakse tavaliselt umbes üks kord kuus. Igapäevane õuesolek annab lastele võimaluse loodust uurida ja katsetada vastavalt ilmastikule. Õuesõppet viiakse läbi erinevate meetoditega, sh vaatluste, õppekäikude, matkade, kunsti, keele ja kõne, matemaatika ning robotika rakendamisega. Lisaks kasutatakse ka digivahendeid ja olemasolevaid vahendeid nagu spordivahendeid, linnusöögimaju ja paviljone. Tõhk (2010) on öelnud, et loodust saab kasutada õppetöös mitmel moel, sh loodusliku materjali kasutamine tähtede ladumisel, looduse vaatlemine ja analüüsimine ning aiamaa kasutamine saagi korjamiseks. Õppekäikude sagedus sõltub teemast ning sügisel käiakse rohkem metsas kui talvel. Peenrakastid on osades lasteaedades olemas, kuid lapsi saagi maha panemisse ei kaasata. Tuuling (2013) on välja toonud, et õuesõppet planeerides tuleb meeles pidada, et õpikeskkonnana tuleb vaadelda kogu õuekeskkonda; töö tuleks läbi viia teemade kaupa ja integreerida erinevate valdkondadega. Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) näitas, et õuesõppekeskkond on väikelaste mitmekülgse hariduse oluline element. Õues asuvad mängualad peaksid võimaldama uurida looduskeskkonda, sealhulgas mitmesuguseid looduslikke ja valmistatud pindu ning looduslike materjalidega alasid.

Õpetajad veedavad lastega õues keskmiselt 1-2 tundi päevas, kuid osad õpetajad käivad lastega ka kaks korda päevas õues. Üks õpetaja mainis, et tema käib lastega igapäevaselt õues, olenemata ilmastikuoludest. Enamik intervjueeritavaid nõustus, et õuesõppe on laste jaoks vajalik mitmel põhjusel, sealhulgas sellepärast, et see suurendab laste loovust, pakub rohkem õpikogemusi, parandab laste immuunsust ning annab lastele rohkem võimalusi liikuda ja mängida. Lisaks võimaldab õuesõppe lastel õppida ilma seda teadvustamata ning õues viibides on lastel võimalik näha palju rohkem kui toas olles. Lasteaia kontekstis on see päeva jooksul ainus aeg, mil laps saab veeta aega õues. Õuesõppe on ehedas keskkonnas õppimine vahetu kogemuse, ise tegemise ja kogetu teistega jagamise kaudu. Õuesõppe täiendab traditsioonilist õpetamisviisi. See hõlmab õppekeskkondi väljaspool rühmaruume, st õpe toimub avatud õpperuumis. Avatud õpikeskkonda iseloomustab see, et õppimiskoht toimib samaaegselt õppevahendina ning sealt saadud kogemused viivad teadmiste ja oskusteni. (Abel, 2010)

Lasteaiaõpetajad märkisid, et õuesõppet kajastatakse rühma päevikus ning nädala- ja kuuplaanides. Mõned õpetajad keskenduvad rohkem päevakirjeldustele ja analüüsidele, samas

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

kui teised panevad eraldi õuesõppe tegevused ka nädala- ja kuuplaanidesse. Koolieelse lasteasutuse seaduse alusel on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse kohta kohustuslikeks dokumentideks lasteasutuse tegevuskava; õppe- ja kasvatustegevuste päevik ning koolivalmiduskaart. Kohustuslike dokumente hoitakse elektrooniliselt või paberkandjal. (Kvalifikatsioonikeskus, 2009)

Lasteaiaõpetajate hinnangul on kõik võimalused õuesõppe läbiviimiseks olemas ning märgiti ka seda, et asukohad, kus lasteaiaid on, on väga soodsad õuesõpet läbi viia. Uurimistulemustest selgus, et keskkond on toetav, kuid mainiti ka puuduolevaid tegureid. Õpetajate hinnangul sõltub õuesõppe läbiviimine suuresti õpetajate enda tahtest ja initsiatiivist. Jean Pigeti sõnul peavad õpetajad õppimist hõlbustama, võttes arvesse iga lapse etappe. Oluline on hinnata hetke, mil nad peavad rakendama oma vanusele kõige sobivamaid ülesandeid ja harjutusi. (Spann, 2022) Suurt rolli mängib ka rühmameeskonna toetus ja õpetaja teadmised õuesõppe läbiviimisest. Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) näitas, et õuesõpet toetab õpetajate hinnangul enim mitmekesisus, õpetaja tahe ja lasteaia asukoht.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö teemaks on „Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel“. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli Vinni valla lasteaedade näitel välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamisele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel ning nende takistused.

Õuesõppe läbiviimine on lastele väga oluline, kuigi selle planeerimise ja läbiviimisega võib õpetajatel tulla ette palju takistusi. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavas on välja toodud, et üks õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtteist on lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine. Lisaks on välja toodud riiklikus õppekavas, et laps peab tundma oma tegutsemisest rõõmu ja olema aktiivne õppe- ja kasvatustegevustes.

Teoreetilises osas toodi välja ülevaade lapse arengust, õuesõppe rollist lapse arengu toetajana, õuesõppe kasutamise võimalustest lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes ning õuesõppe riskidest, ohutusest ja vähese kasutamise põhjustest lasteaias. Laste arengule ja õppimisele mõjub kasulikult mitmekülgne õuesõppe, mis hõlmab erinevaid lõimitud tegevusi, nagu näiteks liikumist, looduse uurimist ja käelist tegevust. Väga tähtis roll on õpetajal, kelles peab olema teadlikust, mitmekülgset ja planeerimise oskust erinevate õppemeetodite edasi andmisel. On oluline, et õpetajad hindaksid õuesõppe olulisust laste seisukohalt ning annaksid neile võimaluse seda tunnetada ja märgata läbi erinevate keskkondade. Uuringust selgus, et õpetajad on teadlikud õuesõppe toetavast mõjust lapse arengule.

Uurimus viidi läbi Vinni valla lasteaedades töötavate lasteaiaõpetajatega. Intervjuus osales 18 õpetajat, kes töötavad Vinni valla erinevates lasteaedades lastega vanuses 1,6-7 aastat. Uuringus osalenud õpetajad rääkisid õuesõppe olulisusest ja selle läbiviimisest lasteaias. Samuti räägiti õuesõppe mõistest ja sisust, nende teadlikkust õuesõppes rakendatavate meetodite ja võtete kohta, nende hinnangut õuesõppe võimaluste kohta Vinni valla lasteaedades ja seda, milliseid toetavaid ja takistavaid faktoreid nad õuesõppe rakendamisel tajuvad.

Uurimistöö järeldustena võib välja tuua, et

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

- Õpetajad peavad õuesõpet oluliseks, sest see aitab lastel märgata loodust enda ümber, arendab loovust, võimaldab lastel õppida loodust kõigi meeltega ning pakub lastele võimalusi värskes õhus viibimiseks ja liikumiseks.
- Õpetajad käiksid sügisest kevadeni lastega ka õhtusel ajal õues aga kuna lasteaia hoovis puudub valgustus, siis nad seda teha ei saa.
- Lasteaiaõpetajad peavad oluliseks koolituste saamist ja kogemuste omandamist. Kuid suurt rolli mängib õuesõppe läbiviimisel rühmameeskonna toetus. Rühmameeskonnaga ühistel koolitustel käimine suurendaks õuesõppe läbiviimist oluliselt.
- Õuesõppe tegevusi viiakse tavaliselt läbi umbes kord kuus ning õpetajad suhtuvad õuesõppesse üldiselt positiivselt.
- Lasteaiaõpetajate hinnangul on õuesõppe kasutamise võimalused õppe- ja kasvatustegevuseks Vinni valla lasteaedades heal tasemel. Õpetajad tõdesid, et õuesõpe on lastele vajalik mitmel põhjusel, sh loovuse suurendamiseks, õppimiskogemuse suurendamiseks, immuunsuse parandamiseks ning liikumis- ja mänguvõimaluste suurendamiseks. Ning õuesõpe sobib suurepäraselt sotsiaalsete oskuste arendamiseks, kuna see võimaldab lastel üksteist paremini tundma õppida.

Uuringu tulemuste põhjal annab autor Vinni vallale järgmised soovitusel:

- Võimaldada Vinni valla lasteaedade hoovi valgustus, et lapsed saaksid ka õhtusel ajal õues viibida.
- Selleks, et rühmaõpetajad saaksid oma töös väärtustada mitmekülgsemat õuesõpet erinevate keskkondade kaudu, võiks korraldada meeskonnakoolitusi, mis aitaksid neil mõista õuesõppe olemust mitmekülgsemalt.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Abel, E. (2010). Tallinna lasteaedade õpetajate ja juhtkonna arvamusi õuekeskkonnad kasutamisest igapäevases õppe-ja kasvatustöös . Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Ambrose, L., & Armstrong, J. (2009). Early Years Outdoor Learning A Toolkit for Developing Early Years Outdoor Provision. Allikas: <https://en.calameo.com/read/003135213a037890f589c>.
- Bailey, A. (20. 04 2022. a.). VeryWellHealth. Allikas: <https://www.verywellhealth.com/cognitive-development-5220803>
- Bilton, H. (2010). Outdoor learning in the early years. London: Routledge.
- Brügge, B., Glantz, M., & Sandell, K. (2008). Õuesõpe. Tallinn: Ilo.
- Buinitškaja, M. (2014). Tartu Ülikool. Allikas: Õuesõppe ja keelekümblusmeetodite kasutamine lasteaia vanemas rühmas: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/43771/Buinitškaja_Marina.pdf
- Canning, N. (2010). The influence of the outdoor environment: Den-making in three different contexts. European Early Childhood Education Research Journal .
- Cherry, K. (02. 05 2022. a.). VeryWellMind. Allikas: Piaget's 4 Stages of Cognitive Development Explained: <https://www.verywellmind.com/piagets-stages-of-cognitive-development-2795457>
- Dahlgren, L. O., Sjölander, S., Strid, J. P., & Szczepanski, A. (2009). Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas - lähiümbrusest saab õpiõu. Tallinn: TLÜ kirjastus.
- Fil, O. (2019). Tartu Ülikool. Allikas: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/64678/fil_olga.bak.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Gedge, E. (14. 05 2017. a.). Outdoor classroom day. Allikas: My Experience with Outdoor Learning in Kindergarten: <https://outdoorclassroomday.com/2017/05/14/experience-outdoor-learning-kindergarten/>
- Ginn, W. (2013). Intellectual Development. Allikas: academia.edu.
- Greenaway, R. (2005). About Outdoor Learning. Allikas: <http://www.outdoor-learning.org/Default.aspx?tabid=207>.

- Grigsby-Toussaint, D., Chi, S.-H., & Fiese, B. (2011). Where they live, how they play: Neighborhood greenness and outdoor physical activity among preschoolers. *International Journal of Health Geographics*.
- Haav, A. (15. 09 2019. a.). Toitumine. Allikas: Laste ülekaal ja rasvumine: <https://toitumine.ee/artiklid/laste-ulekaal-ja-rasvumine>
- Haav, A., Lõhmus, L., & Oja, L. (2019). Tervise Arengu Instituut. Allikas: Lasteaia keskkonnatingimuste ja õppe-kasvatustegevuse mõju laste kehalisele arengule kooliks ettevalmistavas rühmas: https://intra.tai.ee/images/prints/documents/157064298527_Lasteaia_keskkonnatingimuste_ja_oppekasvatustegevuste_moju_laste_kehalisele_arengule_kooliks_ettevalmistavas_ruhmas_uuringu_aruanne.pdf
- Kagan, J. (01. 09 2022. a.). Britannica. Allikas: Human Behaviour: <https://www.britannica.com/topic/human-behavior>
- Karu, R. (2022). Tartu Ülikool. Allikas: Lõuna-Eesti lasteaia õpetajate arvamused õuesõpet ja lapse arengut toetavate õpikeskuste kohta: https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/82925/Karu_Raina_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kikas, E. (2008). Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.
- Kraav, I. (2006). Sotsiaalministeerium. Allikas: Lapse areng koolieelses eas ja lapsehoiu erinevad vormid : https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Sotsiaalvaldkond/lapse_areng_koolieelses_eas_ja_lapsehoiu_erinevad_vormid.pdf
- Kruuda, M. (23. 06 2019. a.). Lasteaed. Allikas: Õuesõpe, avastuslik õpe ja mäng: <http://www.lasteaed.net/2009/06/23/ouesope-avastuslik-ope-ja-mang/>
- Kvalifikatsioonikeskus, R. E.-j. (2009). Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Tallinn: Studium.
- Laherand, M. L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: OÜ Infotrükk.
- Lapsed Õue. (2017). Allikas: Õuelasteaedadest meil ja mujal : <https://lapsedoue.com/kkk>

- Maanteeamet. (s.a). Koolieelne lasteasutus. Õppekäigud. Lasterühmaga liiklemine tänaval. Allikas: <http://www.liikluskasvatus.ee/opetajale/lasteaed/oppekaigudlasteruhmaga-liiklemine-tanaval/>
- Main, P. (2020). Structural Learning. Allikas: Jean Piagets Theory Of Cognitive Development: https://www-structural--learning-com.translate.google/post/jean-piagets-theory-of-cognitive-development-and-active-classrooms?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=et&_x_tr_hl=et&_x_tr_pto=sc
- Mårtensson, F., Boldemann, C., Söderström, M., Englund, J. E., & Grahn, P. (2009). Outdoor environmental assessment of attention promoting settings for preschool children.
- Niilo, A., & Kikas, E. (2008). Õppimine ja õpetamine koolieelses eas. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Nugin, K., & Õun, T. (2017). Õppe-ja kasvatustegevus lasteaias. Tartu: AS Atlex.
- OECD. (11. 09 2006. a.). Starting Strong II: Early Childhood Education and Care. Allikas: <https://www.oecd.org/education/school/startingstrongiiearlychildhoodeducationandcare.htm>
- Prevention, C. f. (23. 09 2021. a.). Child Development Basics. Allikas: <https://www.cdc.gov/ncbddd/childdevelopment/facts.html>
- Raadik, S. (2009). Õpime õues mängides. Tallinn: Ilo.
- Raudsik, L. (2009). Õuesõppe rakendamine koolieelses lasteasutuses Valga ja Tõrva lasteaedade näitel. Bakalaureusetöö. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Rõkalova, V. (2020). Õuesõppe läbiviimise ja õuekeskkonna kasutamise süsteemsus ühe lasteaia näitel. Allikas: Tartu Ülikool.
- Saarso, G. A. (2013). Aastaaegade võlu meisterdamisel: pori, lumi, liiv. Tartu: AS Atlex.
- Sandseter, E. B., & Kennair, L. E. (2011). Children's Risky Play from an Evolutionary Perspective: The Anti-Phobic Effects of Thrilling Experiences. Allikas: <https://www.researchgate.net/publication/230796912>
- Schulz, R. (2008). Ohutus õuelasteaias. Allikas: https://bvnw.de/wp-content/uploads/2011/02/Sicherheit_im_Waldkindergarten_2008.pdf
- Shapiro, R. (2018). Piaget's Theory of Cognitive Development. Allikas: Openlab.

- Spann, R. T. (11. 02 2022. a.). ForbesHealth. Allikas: Piaget's Stages Of Cognitive Development: <https://www.forbes.com/health/mind/piagets-stages-of-cognitive-development/>
- Storli, R., & Hagen, T. L. (2010). Affordances in outdoor environments and children's physically active play in pre-school. *European Early Childhood Education Research Journal*.
- Suuroja, M. (2005). Eesti looduse õppe- ja matkarajad. Tallinn: GeoTrail KS.
- Sýkorová, J. (2021). Riskantne mäng ja ohutus. Allikas: https://issuu.com/inak_kremnica/docs/es_prirucka/s/17033681
- Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule. (2011).
- Timoštšuk, I. (2005). Loodusõpetus alushariduses. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Tovey, H. (2007). *Playing Outdoors: Spaces And Places, Risk And Challenge*. Maidenhead: Open University Press.
- Truija, L. (2012). Õuesõppega kaasnevad ohud lastevanemate pilgu läbi. Allikas: <https://core.ac.uk/download/pdf/14493563.pdf>
- Tuuling, L. (08. 05 2015. a.). Õpetaja Leht . Allikas: Lasteaiaõpetaja roll lapse arengus: <https://opleht.ee/2015/05/lasteaiaopetaja-roll-lapse-arengus/>
- Tuuling, L. (2013). Õuesõpe - lõimitud aktiivse õppimise parim viis. Tartu: AS Atlex.
- Tuuling, L. (2017). Õuesõppe rakendamine lasteaias. rmt: K. Nugin, & T. Õun. Tartu: AS Atlex.
- Tuuling, L., Õun, T., & Ugaste, A. (2018). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Adventure Education and Outdoor Learning*.
- Tõhk, M. (2010). *Metstõtsi rajad*. Tallinn: Eesti Ajalehed.
- Ugaste, A. (2005). Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat. rmt: L. Kivi, & H. Sarapuu. Tartu: AS Atlex.
- Vienola, V. (2003). *Keskkonnakasvatuse lasteaias*. Tallinn: Ilo.
- Vihman, M. (2016). *Maastikumäng kui õppevorm*. Tartu: AS Atlex.
- Virkus, S. (2016). Intervjuu, vaatlus ja sisuanalüüs. Allikas: Tallinna Ülikool: https://www.tlu.ee/~sirvir/Intervjuu_vaatlus_ja_sisuanals/index.html
- Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu Ülikool.

LISAD

Lisa 1. Valimi üldandmed

Lasteasutus	Vanus	Tööstaaz	Lastevanus rühmas	Kood
Vinni lasteaed	61. aastane	42. aastat	3. aastased	V1
Pajusti lasteaed	33. aastane	2. aastat	3.-5. aastased	P1
Pajusti lasteaed	32. aastane	10. aastat	5.-7. aastased	P2
Pajusti lasteaed	64. aastane	45. aastat	4.-7. aastased	P3
Pajusti lasteaed	23. aastane	0,5 aastat	1,6.-3. aastased	P4
Pajusti lasteaed	40. aastane	18. aastat	1,5.-3. aastased	P5
Pajusti lasteaed	35. aastane	2. aastat	3.-5. aastased	P6
Ulvi lasteaed	53. aastane	5. aastat	1,6.-3. aastased	U1
Ulvi lasteaed	57. aastane	2. aastat	4.-7. aastased	U2
Ulvi lasteaed	63. aastane	45. aastat	1,6.-3. aastased	U3
Ulvi lasteaed	40. aastane	21. aastat	4.-7. aastased	U4
Roela lasteaed	40. aastane	19. aastat	1,6.-7.aastased	R1
Roela lasteaed	64. aastane	40. aastat	5.-7. aastased	R2
Kulina lasteaed	28. aastane	0,5. aastat	3.-7. aastased	K1
Kulina lasteaed	41. aastane	4. aastat	1,6.-6. aastased	K2
Kulina lasteaed	37. aastane	14. aastat	2.-7. aastased	K3

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

Laekvere lasteaed	40. aastane	4. aastat	3.-5. aastased	L1
Tudu lasteaed	51. aastane	4. aastat	2-7. aastased	T1

Lisa 2. Intervjuu küsimused lasteaiaõpetajale

Hea lasteaiaõpetaja!

Olen Maris Peeba, Tartu Ülikooli Narva Kolledži kolmanda kursuse koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas eriala üliõpilane ja koostan oma bakalaureusetööd teemal „Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel.“ Uurimuse eesmärk on välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamisele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel ning takistused selle kasutamisel Vinni valla lasteaedade näitel. Intervjuus saadud andmed on anonüümsed ja neid analüüsitakse ainult minu bakalaureusetöö raames. Vastajate nimed jäävad samuti anonüümseks. Intervjuu soovin läbi viia ajavahemikus 16.01.2023-03.02.2023 Teie õpetajatele sobival ajal.

Lugupidamisega

Maris Peeba

INTERVJUU KÜSIMUSED:

1. Mis lasteasutuses Te töötate?
2. Teie vanus?
3. Teie tööstaaz?
4. Millises vanuses lapsed on Teie rühmas?
5. Kui palju Te veedate õues lastega igapäevaselt aega?
6. Kas Te olete saanud nt koolitusi õuesõppe läbiviimiseks?
7. Milline on Teie arusaam õuesõppe mõistest ja sisust?
8. Kas Teie arvates on õuesõppe lasteaias vajalik? Ja miks?
9. Kuidas Te suhtute õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise õues? Palun põhjendage.
10. Kui palju Teie viite läbi õuesõpet?
11. Millistes Teie lasteaia dokumentides kajastub õuesõppe kasutamine?

Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel

12. Milliseid õuesõppes rakendatavaid meetodeid ja võtteid Te kasutate? (nt vaatlus, õppekäik, töölehed, matk, katsed, IKT vahendite kasutamine, peenrakastid jne)
13. Kuidas Te hindate õuesõppe võimalusi enda lasteaias?
14. Millised on Teie hinnangul takistused õuesõppe läbiviimiseks?